

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-250 30 00
www.hkr.se

Självständigt arbete [examensarbete], 15 hp, för
Kandidatexamen i miljövetenskap
VT 2024
Fakulteten för naturvetenskap

Tillämpning av ekologisk kompensation i fysisk planering i Västernorrlands län

En intervjustudie och dokumentanalys

Amanda Källgren

Författare

Amanda Källgren

Titel

Tillämpning av ekologisk kompensation i fysisk planering i Västernorrlands län -
En intervjustudie och dokumentanalys

Engelsk titel

Application of biodiversity offsetting in physical planning in Västernorrlands
County - An interview study and document analysis

Handledare

Ingemar Jönsson, professor i teoretisk och evolutionär ekologi, Högskolan
Kristianstad

Examinator

Lennart Mårtensson, professor i miljöteknik, Högskolan Kristianstad

Sammanfattning

Det pågår globalt en degradering och förlust av biologisk mångfald och ekosystemtjänster. En dominerande orsak är markomvandling till följd av mänsklig aktivitet. I syfte att motverka denna negativa utveckling har ett antal länder tecknat avtal, ratificerat konventioner, antagit mål och strategier liksom skarp lagstiftning. Ett verktyg som utvecklats genom sådan internationell samverkan är ekologisk kompensation. Begreppet ingår i skadelindringshierarkin och är en tillämpbar metod för att ersätta förlorade naturvärden vid exploatering enligt Polluter Pays Principle. Denna studies syfte är att undersöka tillämpning och inställning till ekologisk kompensation i samband med fysisk planering i Västernorrlands län. För detta används kvalitativa metoder, en dokumentanalys av styrdokument för fysisk planering, samt en intervjustudie med representanter från respektive deltagande kommun i länet. Utifrån dokumentanalysen framkommer att hänvisning sker till ekologisk kompensation i några av länets kommuner, men utifrån intervjustudien påvisas att inget rutinmässigt arbete finns etablerat för att tillämpa verktyget. Generellt förmedlas en positiv inställning till verktyg som underlättar bedömning av naturvärden, men ett antal utmaningar skildras också gällande bristande resurser, kunskap, lagstöd och prioritering för frågan. Dessa fynd överensstämmer med tidigare forskning. I takt med att Västernorrlands län står inför förväntad tillväxt med stora industrietableringar, kan ökad tillämpning av ekologisk kompensation i planarbetet möjliggöra sådan tillväxt och minska nettoförluster av naturmiljön, den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster.

Ämnesord

Ekologisk kompensation, skadelindringshierarkin, balanseringsprincipen, biologisk mångfald, ekosystemtjänster, fysisk planering, Västernorrlands län.

Förord

Stort tack till samtliga kommuner som deltagit i intervjustudien. Särskilt tack till de intervjupersoner som tagit tid från ordinarie arbetsmoment, varit tillgängliga inför och efter, samt aktiva under själva intervjun och på så vis bidragit till studiens resultat.

Ingemar Jönsson har med sin kunskap kring området varit till stor hjälp. Den engagerade och inlyssnande handledning som tillhandahållits under arbetets gång har varit värdefull. Stort tack för alla kommentarer, inspel och vänliga vägledning som sammantaget bidragit till arbetets slutfärdiga skick!

Innehåll

1 Inledning	5
1.1 Syfte	5
1.2 Avgränsningar	6
2 Bakgrund	7
2.1 Biologisk mångfald och ekosystemtjänster	7
2.2 Internationellt och nationellt arbete	7
2.2.1 Grundläggande principer och lagstiftning	7
2.2.2 Mål och konventioner	9
2.2.3 Program och mellanstatliga plattformar	10
2.3 Ekologisk kompensation	11
2.3.1 Skadelindringshierarkin och balanseringsprincipen	12
2.3.2 Tillämpning av kompensation i fysisk planering	13
2.4 Västernorrland län	14
3 Metod	16
3.1 Intervjustudie	16
3.1.1 Teori	16
3.1.2 Genomförande	16
3.2 Dokumentanalys	17
3.2.1 Teori	17
3.2.2 Genomförande	18
3.3 Metoddiskussion	18
4 Resultat	20
4.1 Dokumentanalys	20
4.2 Intervjustudie	22
4.2.1 Kommunernas organiserade arbete för bevarande av naturvärden i samband med fysisk planering	22
4.2.2 Inställning och beslut gällande ekologisk kompensation	23
4.2.3 Behov och fördelar att arbeta med ekologisk kompensation	24
4.2.4 Utmaningar med ekologisk kompensation	25
5 Diskussion	27
5.1 Hänvisas det till ekologisk kompensation i kommunernas styrdokument för fysisk planering?	27
5.2 Tillämpar kommunerna ekologisk kompensation rutinmässigt i samband med fysisk planering?	27
5.3 Vilka erfarenheter och slutsatser förmedlar kommunerna från att tillämpa ekologisk kompensation i fysisk planering?	28
5.4 Hur ser kommunen generellt på ekologisk kompensation som ett verktyg för att värna biologisk mångfald och ekosystemtjänster vid exploatering?	29
6 Slutsatser	30

Referenser	31
Bilaga 1 Missiv	36
Bilaga 2 Intervjuguide	37
Bilaga 3 Bedömning dokumentanalys	39

1 Inledning

De senaste decennierna har världens biologiska mångfald och ekosystemtjänster kraftigt minskat och försvagats. Vidden av dessa förluster är omfattande så till den grad att det beskrivs som världens sjätte massutdöende (Naturskyddsföreningen 2021). Problematiken är framförallt en effekt av mänsklig aktivitet och mer specifikt den omfattande förändringen av markområden som exempelvis sker i samband med urban utveckling (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services [IPBES] 2018).

Alltmer uppmärksamhet har riktats mot problemen och det pågår arbete såväl internationellt som nationellt för att minska nedåtgående trend och i högre utsträckning bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Organisationer och samverkanspartners, vars huvudsyfte är att skydda världens natur, arter och ekosystem, har i hög grad bidragit till att uppmärksamma förlusten av biologisk mångfald och gynnat agerande i frågan (Naturvårdsverket 2016). Bland annat är ekosystemtjänster och biologisk mångfald beskrivet i de globala hållbarhetsmålen (Globala målen u.å) och internationella avtal (Convention on biological diversity [CBD] 2024). Inom Europa finns såväl strategier som lagstiftning för att lyfta betydelsen och främja dessa värden (Europaparlamentet 2023), och på nationell basis ingår biologisk mångfald och ekosystemtjänster i de nationella miljö kvalitetsmålen (Sveriges miljömål u.å) och ska beaktas enligt svensk lagstiftning (SFS 1998:808 miljöbalken [MB]).

Samhällsutvecklingen pågår kontinuerligt, områden omvandlas, brukas och bebyggs, varpå det är nödvändigt att beakta och ta hänsyn till de värden som finns på platsen initialt för att förhindra att dessa går förlorade vid exploatering. Ett verktyg för att motverka förlust av biologisk mångfald och ekosystemtjänster är genom kompensationsåtgärder, så kallad ekologisk kompensation (Jönsson et al. 2023). Vid intrång i vissa skyddade områden är det enligt svensk rätt lagstadgat att genomföra kompensation, men det presenteras i utredningen *Ekologisk kompensation* (SOU 2017:34) att en generell ökad tillämpning av ekologisk kompensation i planeringsprocesser kan bidra till bevarandet av biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Sådan tillämpning präglas visserligen av ett flertal utmaningar gällande lagstiftning (SOU 2017:34), organisation och rutiner, och ambitioner och engagemang (Jönsson et al. 2021; Nordström et al. 2021) för att nämna några.

Förekomsten och implementeringen av ekologisk kompensation varierar inom landet (Jönsson et al. 2021; Nordström et al. 2021). Tidigare undersökningar har gett varierande resultat gällande tillämpning av verktyget i Västernorrlands län (Mellin, Lindblom & Doherty 2021; Nordström et al. 2021). Med en förväntad tillväxt av såväl industrietableringar som inflyttning (Länsstyrelsen Västernorrland u.å), kan värde finnas i att klargöra länets tillämpning av verktyget liksom inställning generellt.

1.1 Syfte

Tidigare undersökningar avseende tillämpning av ekologisk kompensation i Västernorrlands län har skildrat olika resultat, denna rapport kan därför ses som ett komplement och

förtydligande till tidigare forskning. Syftet med denna studie är att undersöka tillämpning och inställning till ekologisk kompensation i samband med fysisk planering inom Västernorrland län.

Frågeställningar som bidrar till att uppfylla syftet är:

- Hänvisas det till ekologisk kompensation i kommunernas styrdokument för fysisk planering?
- Tillämpar kommunerna ekologisk kompensation rutinmässigt i samband med fysisk planering?
- Vilka erfarenheter och slutsatser förmedlar kommunerna från att tillämpa ekologisk kompensation i fysisk planering?
- Hur ser kommunen generellt på ekologisk kompensation som ett verktyg för att värna biologisk mångfald och ekosystemtjänster vid exploatering?

1.2 Avgränsningar

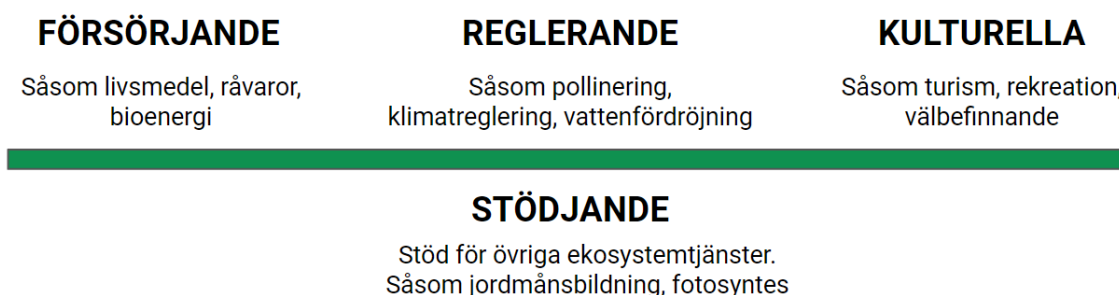
Studien omfattar enbart fem av de sju kommunerna i Västernorrlands län; Härnösand, Sollefteå, Sundsvall, Ånge och Örnsköldsvik. Kramfors kommun har avböjt deltagande och Timrå kommun har inte besvarat förfrågningarna om att delta i intervjustudien. Till följd av detta inkluderas inte heller dessa kommuner i arbetets dokumentanalys. Intervjustudien avgränsas genom att intervjuer sker med en anställd per kommun, vid ett tillfälle. Dokumentanalysen begränsas till att omfatta antagna planer av betydelse för fysisk planering och miljöåtgärder, i detta arbete inkluderar detta enbart översikts-, grön-, och naturvårdsplaner.

2 Bakgrund

För ökad förståelse gällande studiens syfte och dess frågeställningar ges en övergripande bakgrundsbeskrivning av biologisk mångfald och ekosystemtjänster, internationellt och nationellt arbete, ekologisk kompensation, samt Västernorrlands län. Denna bakgrund kan öka läsarens förståelse för ekologisk kompensation i den fysiska planeringen liksom öka kontexten ur vilken studiens resultat kan förstås.

2.1 Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Begreppet biologisk mångfald inkluderar mångfalden av arter såväl som dess genetiska variationer. Denna biodiversitet bygger upp strukturer och komplexa näringsvävar och är grunden till världens ekosystem, vilka också ingår i definitionen av biologisk mångfald (IPBES 2018). Genom ekosystemens funktioner erhålls ekosystemtjänster, det vill säga grundläggande förutsättningar för mänskligt välbefinnande. En definition av ekosystemtjänster lyder “Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet” (Naturvårdsverket 2024). Dessa ekosystemtjänster delas utifrån funktion in i kategorierna försörjande, reglerande, kulturella och stödjande (Naturvårdsverket 2024), se Figur 1.

Figur 1. Sammanställning över fyra indelningar av ekosystemtjänster med tillhörande exempel. Skapad utifrån Naturvårdsverkets (2023a) material. [egen illustration]

2.2 Internationellt och nationellt arbete

På såväl lokal som global nivå pågår sedan länge arbete för att skydda och stärka den biologiska mångfalden och ekosystemen. Arbetet sker sektorsöverskridande och transnationellt i olika konstellationer mellan statliga, privata och ideella verksamheter. I följande avsnitt beskrivs översiktligt några av de grundläggande principer och lagstiftning, mål och konventioner, samt program och mellanstatliga plattformar, som i hög grad format det internationella och nationella arbetet för att främja biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

2.2.1 Grundläggande principer och lagstiftning

Polluter Pays Principle (PPP) är en globalt erkänd och etablerad princip som baseras på ett agentskap och skyldigheter för den som förorenar eller orsakar skada på miljön att ansvara för

att avhjälpa dessa (Naturvårdsverket 2016). Principen är integrerad i såväl internationella strategier som lagstiftning. För EU:s miljöpolitik är PPP grundläggande (Europaparlamentet 2023) och även i svensk lagstiftning beskrivs principen då det i MB stateras att;

Den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som har bidragit till en föroreningskada eller allvarlig miljöskada (verksamhetsutövaren) är ansvarig för det avhjälpande som skall ske enligt bestämmelserna i detta kapitel. (10 kap. 2§ MB)

Ytterligare en grundläggande princip för svensk och internationell miljöpolitik är *försiktighetsprincipen*. I EU:s allmänna riktlinjer är fastställt att försiktighetsprincipen bör råda så snart osäkerhet eller potentiell risk för miljöskada eller negativa hälsoeffekter föreligger (Europaparlamentet 2023). I MB är termer och begrepp med anknytning till försiktighetsprincipen återkommande, men framför allt specificeras inledningsvis i balkens allmänna hänsynsregler att;

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. (2 kap. 3§ MB)

Formuleringar med anknytning till dessa principer finns integrerade i EU:s funktionssätt (Naturvårdsverket 2016). Därmed ska detta beaktas i alla områden som EU har mandat att råda över. Ett sådant område är miljöpolitiken och flertal av EU:s lagar avser värna och stärka biologisk mångfald, ekosystem samt de ekosystemtjänster som dessa tillhandahåller. Några av de direktiv EU:s medlemsländer behöver agera utifrån i syfte att främja och bibehålla biodiversiteten inom unionen är; miljökonsekvensbeskrivningsdirektivet (MKB), miljöansvarsdirektivet, art- och habitatdirektivet, fågeldirektivet, samt ramdirektivet för vatten (Naturvårdsverket 2016). Då EU:s lagstiftning är överordnad medlemsländernas lagstiftning innebär detta att unionens antagna förordningar och direktiv ska implementeras och uppfyllas i nationell lag.

Direktivet för miljöansvar har tydlig koppling till PPP då åtgärder specificeras gällande förebyggande eller avhjälpande av miljöskador (Naturvårdsverket 2016). Så snart en aktivitet antas ha betydande miljöpåverkan ska en miljökonsekvensbedömning utföras i enlighet med MKB-direktivet (Naturvårdsverket 2016). Natura 2000 är områden som erhållit starkt skydd till följd av dess betydelse för art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet. Båda dessa direktiv syftar till att bevara och återställa arter och dess livsmiljöer till en gynnsam nivå (Naturvårdsverket 2016), vilket möjliggörs till viss del av det skyddande nätverk som Natura 2000 utgör.

2.2.2 Mål och konventioner

För att säkerställa livskraftiga populationer och en mångfald av arter samt resilienta ekosystem krävs inte enbart lagstiftning utan dessutom transnationella samarbeten. Det finns ett flertal internationella konventioner och avtal med miljö- och naturvård som fokusområde.

Den första internationella konventionen för naturvård var Ramsarkonventionen, även känd som våtmarkskonventionen då den skapades i syfte att skydda våtmarker och vattenmiljöer. Konventionen fastställdes 1971 och ratificerades av Sverige 1974 (Naturvårdsverket 2023b).

Konventionen om biologisk mångfald (CBD) utformades inom Förenta Nationerna (FN) utifrån ambitionen att bibehålla och stärka biologisk mångfald, bevara ekosystem och främja naturvårdsinsatser (Naturvårdsverket 2016). CBD:s syfte fastställdes under Riokonferensen 1992 enligt formuleringen “Biologisk mångfald ska bevaras och nyttjas hållbart samt att nyttan som uppstår vid användandet av genetiska resurser ska fördelas rättvist” (Regeringskansliet 2023). Samma år ratificerades konventionen av Sverige (Naturvårdsverket 2016). Det strategiska arbetet med att förverkliga konventionen utformades och formulerades internationellt i Nagoyaavtalet, i vilket det tydliggjordes att varje land bör implementera egna mål och åtgärder i syfte att nå den gemensamma visionen till 2020 (Naturvårdsverket 2016). I samband med närmandet av Nagoyaavtalets slutdatum presenterade IPBES år 2019 en sammanställning över måluppfyllelse för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Resultatet från IPBES rapport visade att utvecklingen för att värna artrikedomen, naturvärden och ekosystem inte skett i önskvärd takt då endast tre av de 20 Aichi-målen i Nagoyaavtalets strategiska plan ansågs möjliga att nå till 2020 (Regeringskansliet 2023).

Till följd av låg måluppfyllelse och fortsatt förlust av biodiversitet och degradering av världens ekosystem antogs 2022 ett nytt globalt avtal inom CBD vid COP15-konferensen i Montreal; Kunming-Montreal-ramverket för biologisk mångfald (Regeringskansliet 2023). Detta ramverk skildrar fortsatta mål, långsiktiga till 2050 och ett antal inom en snar framtid (2030), i avsikt att uppnå konventionens ambitioner (CBD 2024). Inför COP15-konferensen utformade EU en strategi innehållande ståndpunkter, åtaganden och mål för skydd av biologisk mångfald som unionen ansåg nödvändiga för att hejda fortsatt förlust samt återställa ekosystem och biologisk mångfald (*Europeiska kommissionens meddelande [COM] 2020/380 final om EU:s strategi för biologisk mångfald*). Strategin presenterades 2020 och skildrade dels unionens ambitioner inför antagande av ett nytt globalt avtal för biologisk mångfald, liksom var och är en del i EU:s gröna giv (*Europeiska kommissionens meddelande [COM] 2019/640 final om Den europeiska gröna given*). Den europeiska gröna given är benämningen på den tillväxtstrategi som 2019 antogs av unionens medlemsländer i avsikt att främja grön omställning och skapa förutsättningar för en konkurrenskraftig ekonomi (COM 2019/640 final). Den gröna given består av ett antal inriktningar varav en sådan är “Bevarande och återställande av ekosystem och biologisk mångfald”(COM 2019/640 final, sektion 2.1.7).

De globala målen och dess handlingsplan Agenda 2030 har som övergripande mål att främja hållbar utveckling varpå inriktningsområdena specificerats utifrån dimensionerna; ekonomiska-, sociala- och miljömässiga (Globala målen u.å). IPBES (2018 s. 332) betonar att

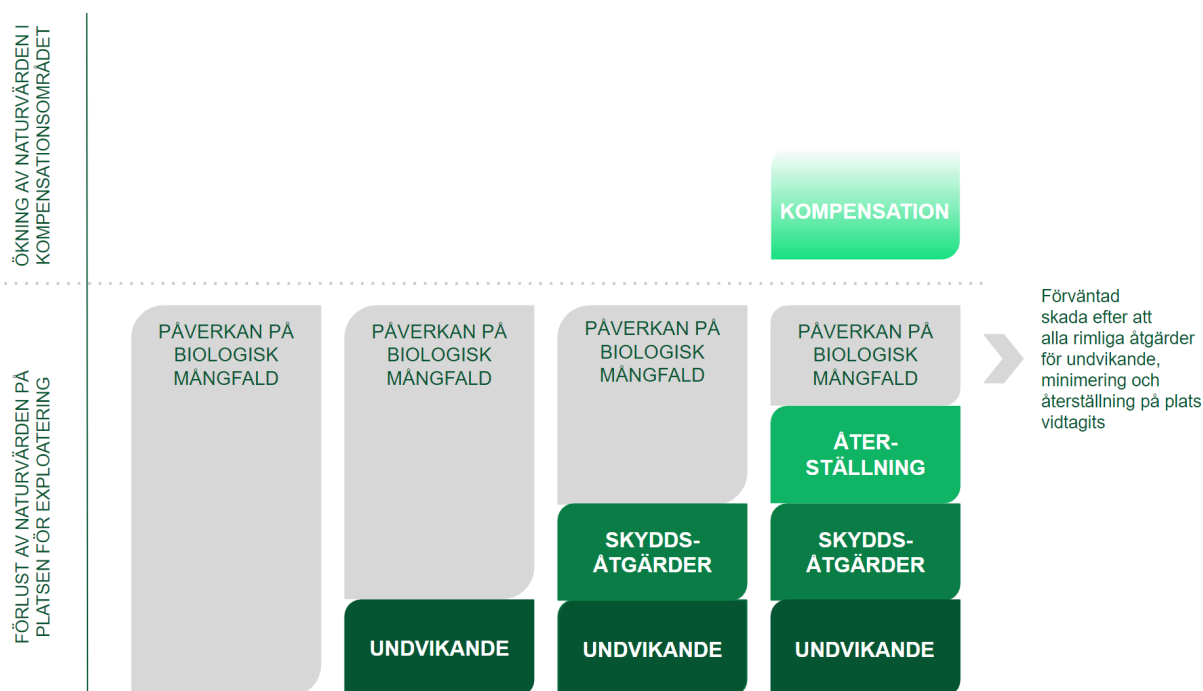
särskilt mål 14 och 15 är av stor relevans för det globala arbetet att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Agenda 2030-mål relaterade till den miljömässiga dimensionen representeras nationellt av de svenska miljö kvalitetsmålen (Sveriges miljömål u.å). Biologisk mångfald och ekosystemtjänster är betonat i det övergripande generationsmålet, och centrala i flera av miljö kvalitetsmålen (MKM), bland annat myllrande våtmarker, ett rikt växt- och djurliv, samt levande skogar (Sveriges miljömål u.å).

Som vägledning i omställningsarbetet har ett antal etappmål till MKM specificerats, exempel på sådana etappmål av betydelse för bevarandet av biologisk mångfald och ekosystemtjänster är målet “Integrering av stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer”, som ska vara uppfyllt till 2025 (Sveriges miljömål 2023), och det tidigare etappmålet med målår 2018 som angav att ekonomiska-, politiska-, eller andra väsentliga beslut ska beakta och integrera värdet av ekosystemtjänster och biologisk mångfald (SOU 2017:34).

2.2.3 Program och mellanstatliga plattformar

2012 skapades IPBES med avsikten att främja och identifiera behov och strategier för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, ekosystem och ekosystemtjänster (IPBES u.å; Naturvårdsverket u.å). Genom att sammanställa rådande kunskapsläge och utsikter inom ett vetenskapligt fält präglad av många faktorer och hög komplexitet, bidrar IPBES till ökad harmoni och samförstånd mellan den vetenskapliga sektorn och utförande eller beslutande aktörer (Naturvårdsverket u.å). IPBES publicerar återkommande rapporter utifrån dess verkningsområde. Somliga inriktas på specifika teman, andra regionala områden, och 2019 kom en övergripande rapport som sammanställt statusen för världens ekosystem och biologiska mångfald, identifierat drivkrafter och föreslagit åtgärder för att bromsa degraderingen (IPBES 2019). Delvis framhävs i rapporten nödvändigheten i att efterleva åtaganden i tidigare antagna konventioner och direktiv, vilket anknyter till lagstiftning, principer och mål som tidigare lyfts i denna rapport.

Business and Biodiversity Offsets Programme (BBOP) var ett internationellt samarbete 2004-2018 mellan offentliga-, privata- och ideella- samhällsaktörer, som initierades utifrån intentionen att bevara och stärka den biologiska mångfalden (BBOP u.å; Naturvårdsverket 2016). Samverkansplattformen var en betydande aktör gällande utveckling och antagande av så kallade *best practice* metoder, som i många avseenden inkorporerats av länder, företag och organisationer i lagstiftning, konventioner eller riktlinjer (BBOP u.å; Nordström et al. 2021). Förutom organisationens grundläggande vision att stärka biologisk mångfald och ekosystem, bildades BBOP med syfte att sprida konceptet och betydelsen av ekologisk kompensation (Nordström et al. 2021). Organisationen utvecklade skadelindringshierarkin (Figur 2) som vid tillämpning kan bidra till måluppfyllelse av de nära relaterade begreppen *No Net Loss* (NNL) och *Net Gain* (NG) (BBOP u.å). Dessa termer indikerar ambitionsnivå i samband med exploatering efter tillämpning av skadelindringshierarkin, där åtgärder i linje med NNL bidrar till att bevara statusen och de värden som existerade innan exploatering, medan konceptet NG dessutom avser skapa högre sådana värden (Nordström et al. 2021).

Figur 2. Illustration över skadelindringshierarkins ingående delar; undvika skada, minimera skada, restaurera skada, samt kompensera skada genom ekologisk kompensation. Skapad utifrån Naturvårdsverkets (2016) material. [egen illustration]

2.3 Ekologisk kompensation

Ekologisk kompensation anses ha introducerats under 1970-talet, ofta med referenser till Tyskland och USA utifrån dess återskapande arbete av våtmarker i enlighet med Ramsarkonventionen (Nordström et al. 2021). Därefter har begreppet utvecklats och anammats globalt vilket delvis kan tillskrivas International Union for Conservation of Nature (IUCN) och dess bidrag att bredda begreppet, samt bildandet av BBOP och dess arbete med skadelindringshierarkin (Nordström et al. 2021). I denna hierarki (Figur 2) är ekologisk kompensation det sista tillämpbara steget för att förhindra förlust av naturvärden i samband med exploatering eller miljökada. Även fast konceptet har utvecklats under decennier, förekommer fortsatt variationer kring hur det tillämpas och vad det innefattar (Nordström et al. 2021). Naturvårdsverkets definition av ekologisk kompensation lyder;

Fullständig eller partiell gottgörelse av skada på naturmiljö som utgör allmänna intressen, såsom arter, naturtyper, ekosystemfunktioner och upplevelsevärden. Gottgörelsen kan ske genom att den som orsakat skada tillför nya värden eller säkerställer befintliga värden som annars skulle riskera att gå förlorade. (Naturvårdsverket 2016, s. 10)

Den gottgörelse som betonas i definitionen sker vanligtvis genom direkt- eller finansiell kompensation eller via kompensationspooler (Nordström et al. 2021), även om den senare av dessa ännu inte tillämpas i Sverige (Jönsson et al. 2021; SOU 2017:34). Vidare kan kompensationsåtgärder variera beroende på ställningstaganden, exempelvis om *lika för lika*

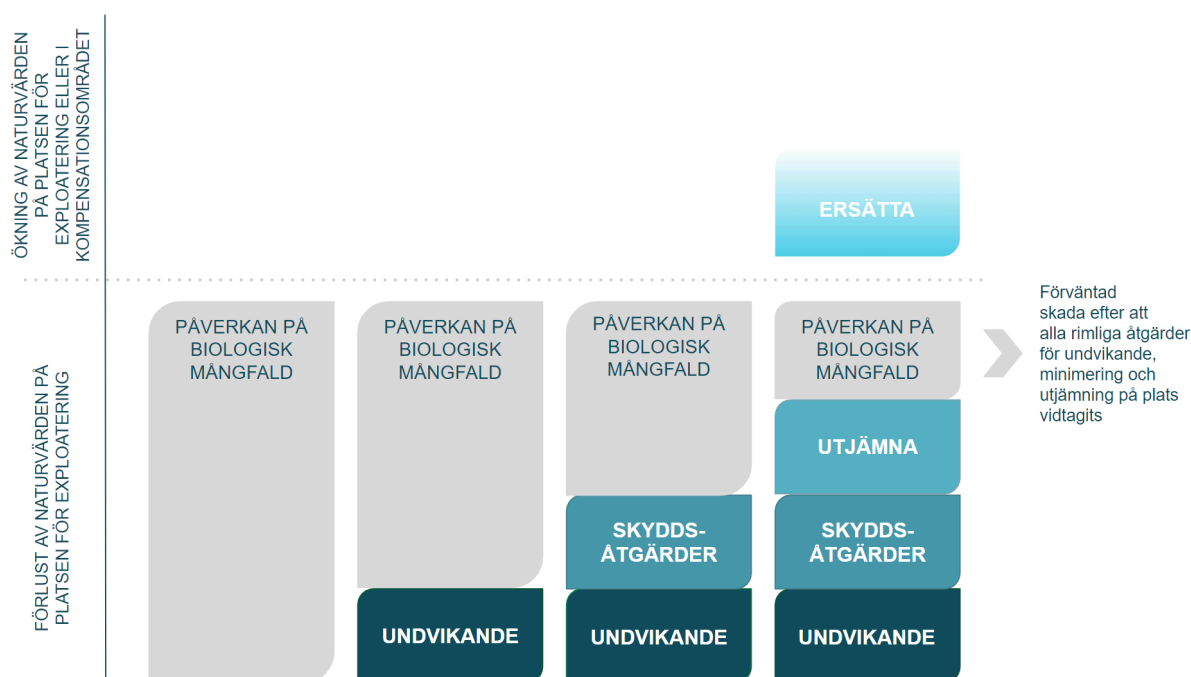
eller *lika för olika* ska tillämpas eller om ambitioner likt NNL eller NG existerar.

Kompensation enligt *lika för lika* innebär att de värden som förväntas gå förlorade bör ersättas med liknande värden, något som i realiteten inte alltid är möjligt varpå kompensation även kan ske genom att ersätta ett värde med ett annat, så kallat *lika för olika* (Ekoplankompassen 2022a).

I Sverige sker ekologisk kompensation främst i samband med exploatering med betydande miljöpåverkan i samband med intrång i skyddade områden, vilket är situationer där kompensation är påbudet enligt miljöbalkens lagstiftning. Därtill förekommer frivillig kompensation inom flera av Sveriges kommuner i samband med att markområden planeras tas i anspråk och naturvärden påverkas i den fysiska planeringen (Ekoplankompassen 2022b; Jönsson et al. 2021; Nordström et al. 2021).

2.3.1 Skadelindringshierarkin och balanseringsprincipen

Både skadelindringshierarkin (Figur 2) och balanseringsprincipen (Figur 3) utgår från hierarkiska metoder vars syfte är att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster i samband med fysisk planering (Nordström et al. 2021).

Figur 3. Illustration över balanseringsprincipens ingående delar; undvika skada, minimera skada, utjämna skada, samt ersätta skada. Inspirerad av Naturvårdsverkets (2016) illustration av skadelindringshierarkin. [egen illustration]

Som beskrivs av Jönsson et al. (2021) benämns vissa delar i modellerna likartat medan andra benämningar skiljer dem åt. Båda modellerna har *undvika* och *minimera* som initiala steg, men därefter benämner skadelindringshierarkin steg tre och fyra som *restaurera* och *kompensera* medan balanseringsprincipen uttrycker dem som *utjämna* och *ersätta* (Jönsson et al. 2021). I Tabell 1 visas dessa begrepp tillsammans med tillhörande definition.

Sammanställningen är initialt skapad av Mellin, Lindblom och Doherty (2021) inom forskningsprojektet MuniComps arbete kring ekologisk kompensation (Jönsson et al. 2021), och återges endast delvis i Tabell 1. För fullständig sammanställning och tydliggörande i skillnader av ordalydelser och definitioner rekommenderas delrapporten av Mellin, Lindblom och Doherty (2021).

Tabell 1. Skildring av begrepp och definitioner från skadelindringshierarkin och balanseringsprincipens ingående steg, utifrån sammanställning av Mellin, Lindblom och Doherty (2021, ss. 11-12).

STEG	SKADELINDRINGSHIERARKIN	BALANSERINGSPRINCIPEN
1	Undvika. Noggrann lokalisering av infrastrukturen i tid och rum för att helt undvika negativ påverkan på specifika värden	Undvika. Ändra den fysiska lokaliseringen eller storleken, men också att överge exploateringen
2	Minimera. Reducera varaktighet, intensitet och/eller utbredning av negativ påverkan	Minimera. Justera exploateringsläge och utbredning på platsen
3	Restaurera. Återställ degraderade ekosystem eller återskapa förlorade ekosystem till följd av ingreppet	Utjämna. Reparera skadorna på naturen på samma plats
4	Kompensera. T.ex. restaurering av degraderade habitat, avbruten degradering, undvikande av risker, skydd av områden med överhängande eller förutsedd förlust av biodiversitet	Ersätta. Nya åtgärder genomförs som ersätter skadorna på en viss natur med förbättringar av annan natur på samma plats. Alternativ kan förbättringar genomföras på annan plats, utanför exploateringsområdet, men helst i samma landskapsfunktionella sammanhang så nära ingreppet som möjligt

2.3.2 Tillämpning av kompensation i fysisk planering

Svenska kommuner har planmonopol och med det stor möjlighet att påverka utvecklingen av mark- och vattenområden. Dels ansvarar kommunen för utformning och antagande av den översiktsplan (ÖP) som övergripande beskriver utvecklings- och bevarandeplaner för mark- och vattenområden, och dels är kommunen ansvarig för upprättande av detaljplaner (DP), vilka är mer specifika planer för ett avgränsat område (Boverket 2023a). Översiktsplanen är vägledande men ej bindande, till skillnad från DP som är juridiskt bindande efter att ha vunnit laga kraft (Boverket 2023a). I den fysiska planeringsprocessen ingår att identifiera, beskriva och bedöma miljöpåverkan som plangenomförande kan ge upphov till (Boverket 2023b). Enligt plan- och bygglagen (3 kap. 6§ PBL, SFS 2010:900) ska planer som antas ha en betydande miljöpåverkan genomföras i enlighet med miljöbalkens lagstiftning för miljöbedömning (6 kap. MB; Boverket 2023b).

Två etappmål inom miljömålsarbetet har berört integrering av ekosystemtjänster i samhällsbeslut och fysisk planering (se avsnitt 2.2.2). Naturvårdsverket (2016) nämner att de svenska miljömålen kan gynnas om ekologisk kompensation tillämpas i den kommunala planeringen, samtidigt saknar konceptet formellt stöd i PBL varför kravställen från kommun till privat exploatör för tillämpning av ekologisk kompensation är utmanande (Nordström et al. 2021). Boverket (2024) påtalar exempelvis att det inte är tillåtet att ställa högre krav än vad det finns lagstadgat stöd för, varpå en nödvändig åtgärd för att underlätta implementering och

tillämpning av ekologisk kompensation bedöms vara att införa konkreta formuleringar om ekologisk kompensation i MB liksom att i PBL införa skrivelser som möjliggör tillämpning även för vardagslandskap (SOU 2017:34).

I Nordström et al. (2021) undersökning av kommunala styrdokument för fysisk planering framkommer att hänvisning till ekologisk kompensation varierar geografiskt, där begreppet i högre grad återfinns i storstadsregioner samt landets södra och östra delar (Nordström et al. 2021). Andelen kommuner som anser sig arbeta med ekologisk kompensation i samband med fysisk planering är dock lägre (Jönsson et al. 2021).

2.4 Västernorrland län

Västernorrlands län är beläget i södra Norrland och består av sju kommuner; Härnösand, Kramfors, Sollefteå, Sundsvall, Timrå, Ånge och Örnsköldsvik. Med undantag för Sollefteå och Ånge har samtliga av dessa kommuner kustremsa mot Östersjön. Länets natur karaktäriseras framförallt av kustens dramatiska höjdskillnader, älvdalarna i inlandet och de vida skogsområdena. Naturområden utgör en majoritet av länets geografiska yta då tätorterna endast utgör en procent av landarealen (Länsstyrelsen Västernorrland 2020). I Tabell 2 finns data sammanställd kring geografisk yta och befolkningens mängd för de kommuner i Västernorrland som ingår i denna studie.

Generellt har länets befolkningsunderlag minskat sedan 50-talet (Statistikmyndigheten [SCB] 2021) och den demografiska utvecklingen präglas av urbanisering, framförallt till kustorterna Sundsvall och Örnsköldsvik (Länsstyrelsen Västernorrland 2020). Utmaningar under en längre period i form av avveckling av verksamheter och utflyttning har följaktligen påverkat kommunernas ekonomiska förutsättningar, organisation och förvaltningar samt politiska prioriteringar. Numera kan dock en positiv trend skönjas då det spekuleras för ett flertal stora industrisatsningar och etableringar (Länsstyrelsen Västernorrland u.å). Dessa verksamheter förväntas bidra till arbetstillfällen och ökad inflyttning, och ett flertal av länets kommuner har tillväxtambitioner som delvis kan ses förverkligas till följd av de potentiella etableringarna.

Tabell 2. Sammanställning av data för de kommuner i Västernorrlands län som ingår i studien. Befolkningsmängd baseras på data för år 2023 (SCB 2024) och landyta från data av Kartanalys (u.å).

KOMMUN	YTA (km ²)	BEFOLKNING (antal personer)
Härnösand	1 275	24 654
Sollefteå	5 801	18 523
Sundsvall	3 756	99 213
Ånge	3 318	9 109
Örnsköldsvik	7 141	55 478

Länet har förekommit i tidigare undersökningar gällande tillämpning av ekologisk kompensation i fysisk planering. Enligt en tidigare dokumentanalys presenteras att tre av Västernorrlands kommuner; Sundsvall, Ånge och Örnsköldsvik, hänvisar till ekologisk kompensation i ÖP alternativt fördjupade översiktsplaner (FÖP) (Nordström et al. 2021). I en enkätundersökning av Mellin, Lindblom och Doherty (2021) anges dock, av de svarande kommunerna i Västernorrlands län, att arbete inte sker avseende ekologisk kompensation i fysisk planering.

3 Metod

För att besvara frågeställningarna och uppfylla studiens syfte har en intervjustudie och en dokumentanalys utförts. Dessa tillvägagångssätt är vanligt förekommande inom kvalitativa studier och möjliggör en fördjupad förståelse kring undersökt område (Justesen & Mik-Meyes 2011). Det empiriska materialet har analyserats med utgångspunkt i studiens frågeställningar och presenteras i rapportens resultat. Likaså har materialet från de olika analyserna jämförts med avsikt att skildra eventuella samband, och evaluering av materialet presenteras i rapportens diskussion.

3.1 Intervjustudie

3.1.1 Teori

Kvalitativa intervjuer erbjuder flexibilitet och ett dynamiskt förhållningssätt vilket möjliggör för intervjuaren att anpassa frågeställningar och utformning utifrån respondentens svar, och generellt kategoriseras intervjuer utifrån dess grad av flexibilitet, enligt; ostrukturerade, semistrukturerade, eller strukturerade (Brinkman & Kvale 2014; Justesen & Mik-Meyes 2011).

Vid genomförande av en semistrukturerad intervju används ett ramverk i form av en intervjuguide. Denna rymmer teman eller frågeställningar och utgör såväl utgångspunkt som riktlinjer för intervjun, samtidigt som den inneboende flexibiliteten i semistrukturerade intervjuprocesser möjliggör för intervjuaren att frånga ordningen samt, om så bedöms lämpligt, komplettera med frågor som inte ingår i guiden (Justesen & Mik-Meyes 2011).

Med hjälpmedel såsom inspelningar kan intervjuer registreras för efterföljande bearbetning. Detta möjliggör för intervjuaren att primärt fokusera på intervjun framför att föra anteckningar (Brinkman & Kvale 2014). Standardförfarande efter inspelad intervju är att transkribera materialet då detta underlättar efterkommande analys. En faktor som i hög grad styr hur utskriften återges är undersökningens syfte liksom innehållet i det material som skapats under intervjuens genomförande (Brinkman & Kvale 2014). I samband med att muntligt tal omvandlas till skrift sker tolkning av materialet vilket kan påverka dess reliabilitet. Validiteten av en utskrift är utmanande att fastställa och kan bero på sammanställning och innehåll i förhållande till undersökningens syfte (Brinkman & Kvale 2014). Även etiska aspekter är viktiga att bedöma i samband med intervjuer och transkribering. En del i detta innefattar att ta hänsyn till de skillnader som finns mellan muntlig och skriftlig kommunikation. Brinkman och Kvale (2014) menar att informanten har rätt att återges respektfullt i samband med transkriberingen vilket innebär att det skriftliga materialet i viss mån bör anpassas för ökat flyt och sammanhang.

3.1.2 Genomförande

En semistrukturerad form valdes för intervjuerna och en intervjuguide utformades med beaktning till studiens frågeställningar. Samtliga kommuner i Västernorrlands län kontaktades i god tid innan projektarbetets start med information om studiens inriktning och förfrågan om

organisationens möjlighet att bistå examensarbetet genom deltagande i intervjustudien. Förfrågan skickades via mail till kommunen under vecka 10 2024, och formuleringen av förfrågan återfinns i Bilaga 1. Av sju kontaktade kommuner var fem tillgängliga eller villiga att delta. Intervjuguiden (Bilaga 2) skickades ut cirka en vecka innan intervjudatum varefter organisationen utsåg lämplig intervjuperson, om så inte redan gjorts i samband med den initiala kontakten. Intervjuperson benämns härnäst som informant. Överlag arbetade dessa med fysisk planering i olika former, men det förekom även representation från miljöenheten. Samtliga intervjuer genomfördes digitalt under april och maj månad 2024¹, och inleddes med att kontrollera att informanten tagit del av intervjuguiden och dess innehåll, framför allt studiens syfte och de forskningsetiska principerna studien baseras på. Samtliga informanter har skriftligen godkänt deltagande i studien i enlighet med premisserna i intervjuguiden. I samband med intervjuens genomförande säkerställdes även godkännande att spela in intervjun. Under intervjuens avslutande skede informerades informanten om efterföljande process gällande transkribering, utskick av denna till informanten, liksom försäkran att informanten ska tillfrågas och behöver tillåta användning av citat innan sådant publiceras i rapporten. Transkribering skedde automatiskt vid inspelning, programmet som användes för digitala intervjuer, inspelning och transkribering var *Microsoft Teams*. Den automatiska transkriberingen granskades manuellt för att säkerställa innehållets kvalitet och korrekthet. Genom att lyssna på inspelningen och korrigera eventuella fel i transkriberingen, liksom att transformera materialet från muntligt tal till skriftspråk, skapades den utskrift som efterföljande analys baserades på. Samtliga intervjuer analyserades genom att identifiera teman. Innehåll som relaterade till studiens syfte och frågeställningar markerades, därefter kunde dessa fragment och utsagor jämföras mellan kommunerna och sammanställas i rapportens resultat.

Tekniska problem vid en av intervjuerna ledde till obrukbart inspelningsmaterial. Snarast efter att intervjuaren blev varse problemet författades en sammanställning av intervjun utifrån de ihåggomna svaren och situationen förklarades för informanten. Denne kunde bidra med sina förberedande stödanteckningar som också kunde tillämpas i sammanställningen. Denna sammanställningen delgavs därefter informanten, med uppmaning att kommentera felaktigheter eller bistå med kommentarer eller synpunkter på innehållet. Inga sådana erhöles och sammanställningen användes därefter likt övriga utskrifter som analysunderlag.

3.2 Dokumentanalys

3.2.1 Teori

En lämplig metod för att samla in empiriskt material i en kvalitativ studie kan vara via dokumentanalyser, framförallt förekommer denna metod inom organisatoriska och samhällsvetenskapliga undersökningar (Justesen & Mik-Meyes 2011). Dokument som inkluderas i analysen ska existera oberoende av undersökningen, det vill säga, undersökningsmaterialet ska inte skapas under studiens gång utan har producerats för annat

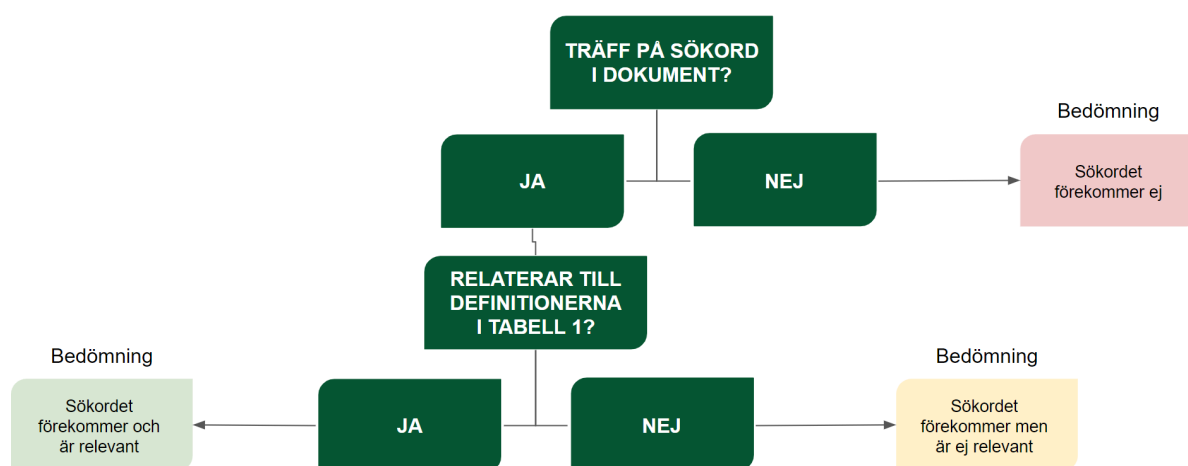
---

¹ Datum för genomförande av intervjuer: Härnösand kommun 30/4-24, Sollefteå kommun 3/5-24, Sundsvall kommun 26/4-24, Ånge kommun 25/4-24, Örnsköldsvik kommun 24/4-24.

syfte (Justesen & Mik-Meyers 2011). Justesen och Mik-Meyes (2011) beskriver också att studiens syfte avgör om analysen bör fokusera på; *produktionsprocessen*, exempelvis hur eller varför materialet tas fram; *konsumtionsprocessen*, exempelvis hur materialet används och av vem eller när; eller *innehållet*, exempelvis vad som presenteras i materialet och hur.

3.2.2 Genomförande

Initialt bestod arbetet av att eftersöka de kommunala webbplatserna efter publicerade dokument och planer relevanta för ekologisk kompensation i fysisk planering, enligt avgränsningarna; översikts-, grön-, samt naturvårdsplaner. Förekomsten av dokument som överensstämde med detta urval sammanställdes, sammantaget blev det fem översiktsplaner, två grönplaner och två planer likvärdiga naturvårdsplaner. Utvalda dokument genomsöktes därefter med sökorden *ekologisk kompensation*, *skadelindringshierarkin* och *balanseringsprincipen*. Eftersom dessa begrepp inte genererade någon träff utfördes ytterligare sökning. Vid detta moment tillämpades sökord baserade på ingående benämningar i respektive modell, det vill säga *undvika*, *minimera*, *restaurera*, *kompensera*, *utjämna* och *ersätta*, med viss variation av ordens ändelse. Sökträffar granskades utifrån respektive begrepp och dess definition enligt Tabell 1. I Bilaga 3 visas antal träffar utifrån kommun, dokument och sökord, däri presenteras också ett urval av fraser för att skildra hur bedömning skett genom att kommentarer dess relevans, det vill säga koppling till de olika stegen i skadelindringshierarkin och balanseringsprincipen utifrån jämförelse av fraser mot definitionerna i Tabell 1. I kommentarerna presenteras relevanta/ej relevanta kopplingar som därefter legat till grund för bedömningen (Bilaga 3). Processen visas i flödesschemat, se Figur 4. I situationer där träffar enligt Figur 4 bedömts som och har slutbedömningen blivit . Förekom endast träffar som bedömdes blev slutbedömningen , och förekom endast träffar som bedömdes blev slutbedömningen .

Figur 4. Flödesschema över sökning och bedömning av relevans gällande dokumentanalys. Fullständig sökning, urval och kommentarer kan ses i Bilaga 3. [egen illustration]

3.3 Metoddiskussion

Eftersom tidigare studier skett i ett större sammanhang och skildrat olika bilder av hur ekologisk kompensation tillämpas i Västernorrlands län, bedömdes det nödvändigt att genomföra en kvalitativ undersökning, företrädesvis genom olika metoder, för att erhålla svar i enlighet med syftet. Eftersom intervjuaren saknar tidigare erfarenhet av intervjuer skulle en strukturerad intervju varit att föredra då sådan kräver mindre av den som leder intervjun (Brinkman & Kvale 2014). Dock ger ett sådant alternativ ingen möjlighet att ställa fördjupande frågor kring ämnen som uppkommer under genomförandet vilket var anledningen till att en semistrukturerad metod istället valdes.

Brinkman och Kvale (2014) menar att reliabilitet överlag är utmanande att fastställa i intervjustudier eftersom såväl intervjun som dess efterföljande tolknings- och analysmoment sker utifrån sociala konstruktioner och sammanhang. Genom att visa på transparens och tydlighet gällande tillvägagångssättet kan reliabiliteten öka (Justesen & Mik-Meyers 2011), något som i denna studie beaktats genom att transparent och utförligt skildra förfarande, missiv och intervjuguide. Det förekom tveksamheter från vissa kommuner kring att delta, eller vilken anställd som var bäst lämpad att delta, varpå önskemål uttrycktes kring att i förväg ta del av intervjuunderlaget. Intervjuguiden inklusive frågeställningar erbjöds därför till samtliga kommuner och skickades till informanterna innan intervjun. Detta riskerar visserligen att påverka informanternas svar och därmed studiens reliabilitet, men alternativet kunde riskera att leda till lägre deltagande vilket skulle kunna påverka studiens validitet.

Vid bedömning av studiens validitet beaktas metodval i förhållande till studiens syfte och frågeställningar (Brinkman & Kvale 2014). Eftersom syftet har en undersökande formulering bedömdes kvalitativa metoder vara lämpliga. Genom att kombinera dokumentanalys med en intervjustudie kunde ett mer träffsäkert resultat presenteras gällande tillämpning av ekologisk kompensation i samband med fysisk planering i Västernorrlands län, framför om endast en av metoderna använts. För än högre validitet formulerades frågorna i intervjuguiden (Bilaga 2) med avseende att besvara studiens frågeställningar och därmed bidra till studiens syfte.

Vid intervjuer bör stor vikt läggas vid de etiska aspekterna. Att anonymisera informanter har varit en del i detta, att informera dessa om studiens syfte och premisserna för deltagande är ytterligare en, liksom att vid transkribering visa hänsyn och låta informanten ta del av utskriften. Brinkman och Kvale (2014) nämner samtliga av dessa åtgärder i samband med god forskningsetik. I vissa situationer har dessa etiska avvägningar varit utmanande att hantera. Att exempelvis presentera resultatet, analys och diskussion representativt men med hänsyn till deltagande kommuner, utan utelämnningar eller förskönande formuleringar har varit svårare än väntat. Dilemmat har hanterats genom att presentera resultat utifrån teman framför utifrån kommun, liksom att varierande beskriva styrkor och utmaningar för kommunerna.

4 Resultat

4.1 Dokumentanalys

Vid eftersökning av kommunala dokument av relevans för fysisk planering och ekologisk kompensation återfinns för samtliga kommuner i länet de lagstadgade översiktsplanerna. Utöver detta har ett fåtal kommuner i länet antagna och publicerade grönplaner eller naturvårdsplaner. Som framkommer av Tabell 3 har två av Västernorrlands kommuner antagna grönplaner, och två har program eller planer som kan likställas med en naturvårdsplan.

Tabell 3. Sammanställning av kommunala planunderlag och styrdokument.

KOMMUN	ÖVERSIKTSPLAN	GRÖNPLAN	NATURVÅRDSPLAN
Härnösand	X	X	X Naturvårdsprogram
Sollefteå	X	–	–
Sundsvall	X	–	X Natur- och friluftspan
Ånge	X	–	–
Örnsköldsvik	X	X	–

Vid närmare analys av innehållet i respektive styrdokument framkommer att ingen kommun använder sig av huvudterminologin; ekologisk kompensation, skadelindringshierarkin eller balanseringsprincipen i explicit bemärkelse. I dokumenten förekommer däremot formuleringar som är nära relaterade till huvudterminologin, eller som ingår i skadelindringshierarkin och balanseringsprincipen. I Tabell 4 och Tabell 5 visas sammanställning av genererade träffar i förhållande till sökord, dokument och relevans. Från dessa sammanställningar går att urskilja hur användningen av ord med anknytning till ekologisk kompensation i hög grad varierar mellan kommunerna. I Bilaga 3 presenteras bedömning av utvalda formuleringar påträffade i sökningarna.

Tabell 4. Sammanställning av förekomst av begreppen inom kommunala styrdokument som relaterar till huvudterminologin med fokus översiktsplan. Färgerna representerar ■ =sökord förekommer och är relevant, ■ =sökord förekommer men är inte relevant, ■ =ingen träff, för bedömning se Bilaga 3 och Figur 4.

KOMMUN	UNDVIKA	MINIMERA	RESTAURERA	KOMPENSERA	UTJÄMNA	ERSÄTTA
Härnösand	■	■	■	■	■	■
Sollefteå	■	■	■	■	■	■
Sundsvall	■	■	■	■	■	■
Ånge	■	■	■	■	■	■
Örnsköldsvik	■	■	■	■	■	■

Tabell 5. Sammanställning av förekomst av begreppen inom kommunala styrdokument som relaterar till huvudterminologin med fokus grönplan (GP), naturvårdsplan (NVP) och natur- och friluftsplån (NFP). Färgerna representerar =sökord förekommer och är relevant, =sökord förekommer men är inte relevant, =ingen träff, för bedömning se Bilaga 3 och Figur 4.

KOMMUN	UNDVIKA	MINIMERA	RESTAURERA	KOMPENSERA	UTJÄMNA	ERSÄTTA
Härnösand GP						
Härnösand NVP						
Sundsvall NFP						
Örnsköldsvik GP						

I samtliga översiktsplaner används formuleringar gällande *undvikande* och *minimerande* av skada eller olägenhet på naturmiljöer i samband med tillkomst av ny infrastruktur eller verksamheter (Tabell 4; Bilaga 3). Dessutom har Ånge, Härnösand och Sundsvalls kommuner formuleringar i ÖP avseende kompensation för förlorade naturvärden i samband med bebyggelse (Tabell 4). Exempelvis specificeras att:

Vid förtätning av bebyggelse måste grönstrukturen värnas, nya gröna värden skapas som kompensation och parkerna utvecklas med fler kvalitéer. (Härnösand kommun 2022, s. 83)

Vid markintrång i samband med exploatering ska kompensationsåtgärder genomföras och parkens eller grönstråkets funktioner upprätthållas. (Sundsvall kommun 2022, s. 166)

Hänsyn till enskilda objekt och miljöer behöver lösas genom detaljutformning, tekniska lösningar och kompensationsåtgärder i senare skeden. (Ånge kommun 2024, s. 50)

Gällande att *restaurera*, *utjämna* och *ersätta*, har ingen av Västernorrlands kommuner en tydlig beskrivning i ÖP som relaterar till studiens syfte eller frågeställningar (Tabell 4; Bilaga 3). Visserligen förekommer begreppen i varierande omfattning men inte relaterat till definitionerna i Tabell 1. Härnösand är dock undantaget detta gällande formuleringen *ersätta*, då denna återfinns i kommunens ÖP enligt ordalydelsen “Om grönområden måste bebyggas utifrån allmänna intressen och behov ska dessa ytor ersättas med jämvärdig yta/kvalitet i närheten” (Härnösand kommun 2022, s. 28), samt “[...]gröna värden utvecklas och grönstruktur ersättas vid nybyggnation” (Härnösand kommun 2022, s. 29).

Förekomsten av begrepp som ingår eller anknyter till skadelindringshierarkin eller balanseringsprincipen i de kommunala grön-, naturvård- eller natur- och friluftsplånerna varierar (Tabell 5). För sammanställning av ordalydelser och bedömning av relevans, se Bilaga 3. I Härnösands grönplan återfinns för ett begränsat planområde specifikationer enligt

“Vid eventuell avverkning skall träd ersättas” (Härnösand kommun 1998, s. 19). I Sundsvalls natur- och friluftspan finns flertalet beskrivningar i syfte att undvika, liksom kompensera skada. Ett urval av dessa är exempelvis ordalydelsen “Värna om värdefulla områden för landskapsbild, natur och friluftsliv och undvik negativ påverkan på biologisk mångfald och friluftsliv genom kloka avvägningar” (Sundsvall kommun 2018, s. 20), liksom “Utföra kompensationsåtgärder när intrång i natur- och friluftsområden inte kan undvikas” (Sundsvall kommun 2018, s. 10). Örnsköldsvik grönplan betonar att bullrande verksamheter bör *minimeras* i närheten av tysta områden; “Dessa tysta områden finns ofta i naturmiljöer, till exempel de tätortsnära skogarna. Här är det viktigt att man strävar efter att minimera verksamheter som bullrar” (Örnsköldsvik kommun 2011, s. 23).

4.2 Intervjustudie

4.2.1 Kommunernas organiserade arbete för bevarande av naturvärden i samband med fysisk planering

En av de inledande frågorna i intervjuguiden (Bilaga 2) handlar om huruvida kommunerna i Västernorrland har ett organiserat arbete för att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster i samband med fysisk planering. Responserna från informanterna visar att variationer finns inom länet, liksom att variationer kan finnas inom respektive kommun. Utifrån intervjusturen framkommer att samtliga kommuner genomför arbete kopplat till naturvärden i enlighet med lagstiftningen samt att åtgärder utöver kraven förekommer i varierande omfattning hos vissa av länets kommuner.

Sollefteå och Ånge kommuner svarar nekande på frågan om huruvida kommunen har ett organiserat arbete för att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster i samband med fysisk planering, men lyfter ändå moment som genomförs med hänvisning till lagkrav. Bland annat beskrivs av kommunerna att naturvärdesinventering genomförs när naturmark planeras att tas i anspråk, liksom att samråd sker med länsstyrelsen i samband med planförfarandet. För Sollefteå genomförs dylika inventeringar av konsulter, i och med att kommunen inte själv har en tjänsteperson med den kompetensen, och underlaget ligger därefter till grund för bedömning huruvida planen antas ha betydande miljöpåverkan. Kommunen ska påbörja arbetet med en ny översiktsplan, och det är informantens förhoppning att denna i högre grad kan användas vägledande än vad nuvarande ÖP kan. Ånge har nyligen antagit en ny översiktsplan, i vilken det förekommer formuleringar kring ekosystemtjänster med riktlinjer för att dessa ska beaktas. Under intervjun belyses dock hur det saknas en struktur och organiserat arbete för att förverkliga skrivelserna. En anledning varför kommunen inte har ett mer utvecklat arbete för att värna och beakta biologisk mångfald och ekosystemtjänster i samband med planprocessen omnämns vara brist på resurser. Kommunen har gemensam förvaltning med Bräcke kommun, och endast ett fåtal tjänstepersoner ansvarar för samtliga miljöärenden.

Både Härnösand, Sundsvall och Örnsköldsvik kommuner bekräftar att arbete finns för att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster i samband med fysisk planering, men

tillägger viss reservation kring hur pass organiserat eller systematiskt arbetet är. Örnsköldsvik och Sundsvall lyfter i sammanhanget betydelsen av styrande dokument som komplement till översiktsplanen, även om Sundsvalls kommun påtalar att dess kompletterande strategi är något översiktlig, och Örnsköldsvik nämner att dess grönplan riskerar förbises då den saknar en tydlig förankring inom organisationen. Som lösning på bristande implementering arbetar Örnsköldsvik aktivt med att involvera existerande grönplan i den kommande nya översiktsplanen, samt att ta fram en gröninfrastruktur-strategi som framtida vägledande underlag. Härnösand uttrycker liknande inställning gällande dess kommunala grönplan; att den förvisso är antagen och gällande, men inte beaktas nämnvärt i samband med planhandläggning. Däremot finns ett naturvårdsprogram med åtgärder som fastställer inriktningsområden för framtida insatser. Informanten beskriver dessutom hur personalstyrkan inom Härnösand kommun arbetar gemensamt i frågor som berör naturvärden och fysisk planering. En fördel påtalar vara faktumet att plan- och miljöenheten ingår i samma förvaltning, varpå miljöhandläggare, ekolog och planhandläggare kan ha nära dialog under processens gång, där de två förstnämnda bland annat bistår med perspektiv och stöd avseende utredningar eller hantering av artskydd. Samtidigt belyses att tydligare struktur och riktlinjer för hur detta arbete bedrivs vore nödvändigt för att minska risken för subjektivitet, personberoende och sårbarhet. Sundsvall påtalar också brist på struktur gällande det organiserade arbetet. Visserligen framhävs att rutiner finns i samband med detaljplaner och frågor om remisshantering och lagstadgade krav, men få åtgärder föreslås därutöver och riktlinjer kopplade till bevarande av naturvärden uttrycks inte vara implementerade i det systematiska arbetet. Örnsköldsviks informant erinrar att kommunen varit i kontakt med lagstadgad kompensation vid ett tillfälle, i samband med Botniabanans intrång i ett Natura 2000-område. Dock saknas vetskap kring de avvägningar och åtgärder som blev följderna av denna exploatering. Utöver detta ges inga konkreta exempel på när kompensationsåtgärder blivit relevanta, däremot exemplifierar ett flertal kommuner hur naturvärden framförallt beaktas genom att intrång eller skada *undviks* eller *minimeras*.

Informanter för kommunerna Härnösand och Örnsköldsvik förmedlar att det pågår arbete för att implementera formuleringar utifrån skadelindringshierarkin eller balanseringsprincipen i samband med kommunal planering, men att det för närvarande inte finns ett rutinmässigt arbete explicit utifrån dessa begrepp. Inte heller finns inom någon av kommunerna vägledande dokument som beskriver riktlinjer kring ett sådant arbete, något som pågående arbetsprocesser syftar till att tydliggöra.

4.2.2 Inställning och beslut gällande ekologisk kompensation

Samtliga informanter tillfrågades om det finns politiska beslut om att kommunen ska arbeta med ekologisk kompensation (Bilaga 2). Utifrån responsen framgår att Härnösand, exklusivt av Västernorrlands kommuner, antagit ett politiskt beslut för att tillämpa ekologisk kompensation.

I kontexten tillfrågades samtliga informanter också om hur inställningen till ekologisk kompensation uppfattas vara från såväl politiker som tjänstepersoner. Härnösands politiker och tjänstepersoner uppfattas vara positiva till begreppet, vilket är föga överraskande då det

framkommit att kommunen har ett bakomliggande politiskt beslut att utforma och implementera arbete kring kompensationsåtgärder. Samtidigt lyfts under intervjun de skilda prioriteringar som kan finnas inom olika förvaltningar gällande avvägningar mellan exploatering och bevarande. Andra kommuner såsom Ånge och Sollefteå beskriver att ämnet varken omnämns eller beaktas i förvaltningarnas vardagliga arbete och således inte är något som politiker eller tjänstepersoner har en inställning till. Dock belyser Ånge att ökad kunskap kring begreppet förmodligen skulle generera en positiv inställning och ökad insikt i värdet att tillämpa ekologisk kompensation. Liksom Härnösand menar Ånge att det samtidigt kan uppstå intressekonflikter då kommunen prioriterar etablering och arbetsskapande verksamheter mycket högt. Informanten från Sollefteå kommun ställer sig också positiv till tanken på ekologisk kompensation och menar att det är mycket fördelaktigt att systematiskt arbeta med ett dylikt verktyg för att värna biologisk mångfald, ekosystemtjänster och naturvärden generellt. Örnsköldsvik kommun upplever att det finns en grundläggande positiv inställning men att arbetet präglas av många oklarheter och avvägningar, framförallt kring hur ekologisk kompensation ska genomföras, vilka krav som ska ingå och hur kravställen ska ske likvärdigt gentemot exploatören. Även Sundsvalls informant delar uppfattningen att det finns en generell positiv inställning till ekologisk kompensation men att det varierar mellan tjänstepersoner. Sundsvall bekräftar, liksom övriga kommuner, intressekonflikterna mellan att exploatera och främja arbetstillfällen och att skydda miljö samt naturvärden. Informanten delar också uppfattningen att det förstnämnda intresset premieras vid eventuella avvägningar och det beskrivs hur det saknas ett politiskt engagemang kring denna typ av frågor.

4.2.3 Behov och fördelar att arbeta med ekologisk kompensation

Samtliga kommuner påtalar under intervjun att det är fördelaktigt och behövligt att värna om miljön och naturvärden. Det återkommer beskrivningar gällande behovet av helhetsperspektiv, samverkan med exploatörer kring frågan, samt fördelar kring att ha fastställda rutiner kring hur arbetet för att värna naturvärden eller genomföra kompensationsåtgärder bör ske.

Sundsvall uttrycker att det är behövligt med ett helhetsperspektiv i samband med fysisk planering för att förhindra omfattande förluster av natur till följd av den kumulativa effekten. Detta uppfattas vara en påtaglig risk då varje detaljplan behandlas utifrån dess avgränsade område, vilket kan leda till upprepade förluster av smärre områden. Även Örnsköldsvik kommun bekräftar att ekologisk kompensation kan vara ett sätt att undvika fragmentering och förminskning av grönstrukturen, men betonar att det trots arbete med ekologisk kompensation kan uppstå situationer i behov av kompromiss. Ånge lyfter hur samhällsutveckling skett i andra länder utan hänsyn till miljön och grönområden och att dessa exempel bör ses som avskräckande, vilket bekräftar betydelsen att ha miljöaspekter i åtanke i samband med fysisk planering. Kommunen skildrar dessutom vikten av att värna platser och naturvärden ur perspektivet att dessa bildar trivsamma miljöer. Vikten av att värna kommunala naturvärden delas av Härnösand. Dels skildras detta utifrån anledningen att dessa gröna miljöer med ekosystemtjänster och biologisk mångfald skapar attraktiva miljöer, men likaväl utifrån det ekonomiskt värde ekosystemtjänster tillhandahåller, båda aspekter betydelsefulla om kommunen ska växa såsom önskas. Eftersom naturvärden ska beaktas i samband med

planprocessen poängteras av Sollefteå att det är fördelaktigt med ett verktyg som konkretiserar hur beaktandet ska ske liksom vilka riktlinjer det baseras på.

Ekologisk kompensation kan vara en användbar metod enligt Sundsvall kommun, för att i samverkan med exploatörer skapa nya grönområden. Härnösand och Örnsköldsvik nämner återkommande exploatörens delaktighet och betydelse för arbetet med ekologisk kompensation. Örnsköldsvik betonar exempelvis hur ett rutinmässigt arbete kring temat kan underlätta uppföljning och säkerställa genomförande. Att finansiering av kompensationsåtgärder kan erhållas från exploatörerna beskrivs också som en fördel, liksom att önskvärda etableringar och planhandlingar behandlas och bedöms likvärdigt av kommunen. Att verksamhetsutövare och exploatörer involveras tidigt i processen kring ekologisk kompensation anses av Härnösands kommun vara av värde för att säkerställa att arbetsmetoder kring ekologisk kompensation är tillämpbara.

4.2.4 Utmaningar med ekologisk kompensation

Kunskapsbrist, resursbrist, ej prioriterad fråga, intressekonflikter, begränsande lagstiftning, samt svårigheter att fastställa hur ett systematiskt arbete kring ekologisk kompensation ska ske och vad som ska ingå i sagt arbete, framhävs av länets kommuner vara främsta utmaningarna med att arbeta med ekologisk kompensation (Tabell 6).

Tabell 6. Sammanställning av svar till fråga 6 i intervjuguiden (Bilaga 2), om utmaningar med ekologisk kompensation, utifrån identifierade teman.

KOMMUN	KUNSKAPSBRIST	RESURSBRIST	EJ PRIO	INTRESSEKONFLIKT	HUR, VAD?	LAGKRAV
Härnösand				X	X	X
Sollefteå	X	X	X		X	
Sundsvall			X	X		X
Ånge	X	X	X			
Örnsköldsvik				X	X	

För många kommuner är ett återkommande tema de svårigheter som finns med att avgöra vad som ska ingå i rutiner och riktlinjer för att bevara ekosystemtjänster och biologisk mångfald eller hur arbetet med ekologisk kompensation kan utformas. Detta skildras bland annat av följande uttryck gällande tillämpning och utformning, “[...] frågan är dels hur det ska göras, [...]vilka krav som ska ställas, liksom vad som är rimligt i olika sammanhang [...]” (Örnsköldsvik informant). Sollefteå kommun belyser att det generellt är utmanande i samband med implementering av nya metoder att fastställa hur genomförandet ska ske.

Ytterligare en utmanande faktor uppfattas av Sollefteå, Sundsvall och Ånge vara avsaknaden av ett politiskt engagemang för frågan, något som Sollefteå och Ånge förklarar kan bero på avsaknad av kunskap. Dessa lyfter också faktum att det saknas kompetens eller resurser inom kommunen för att kunna arbeta med dessa frågor. Framför allt framhålls av Sollefteå

avsaknaden av intern kompetens med fördjupade kunskaper inom ekologi och miljö, medan Ånge beskriver mer övergripande de befintliga utmaningar som präglar en mindre kommun med färre anställda och mindre resurser att driva ett progressivt miljöarbete.

Att lagstiftningen är begränsande lyfts framförallt av Sundsvalls kommun då det bland annat nämns hur PBL förhindrar att åtgärder ställs utanför detaljplaneområdet, liksom att det generellt inte genomförs åtgärder utöver dem som krävs enligt lagstiftning. Även Härnösand bekräftar utmaningar inom befintlig lagstiftning då dessa inte uppfattas ge tydligt stöd eller direktiv för kommunen att tillämpa ekologisk kompensation.

5 Diskussion

5.1 Hänvisas det till ekologisk kompensation i kommunernas styrdokument för fysisk planering?

Utifrån dokumentanalysen framkommer att *ekologisk kompensation* som helhet inte uttrycks i någon av Västernorrlands kommuners styrdokument för fysisk planering. Däremot skildras i Tabell 4 och 5 att kommunerna Härnösand, Sundsvall och Ånge hänvisar till huvudterminologin genom formuleringar; *kompensera* och *ersätta*, i kontexten fysisk planering och naturvärden. Vid intervju med Örnsköldsvik kommun framkommer även att arbete pågår för att framgent involvera begreppet i kommande styrdokument. Att benämningar förekommer i tre av de fem deltagande kommunernas översiktliga styrdokument för fysisk planering överensstämmer med det nationella upptaget av konceptet. Nordström et al. (2021) förmedlar att ekologisk kompensation förekommer i drygt hälften av de svenska kommunernas styrdokument av relevans för fysisk planering. Samtidigt anger Nordström et al. (2021) och Jönsson et al. (2021) att fördelningen varierar inom landet och att konceptet främst förekommer i de södra och östra delarna, samt i närheten av eller där större städer är belägna. Att Västernorrlands kommuner i så pass hög omfattning ändå hänvisar till eller planerar att hänvisa till ekologisk kompensation i styrdokument för fysisk planering kan ses som positivt. Det kan också indikera att konceptet tas upp och integreras allt mer i linje med etappmålen i miljömålsarbetet (SOU 2017:34; Sveriges miljömål 2023), se avsnitt 2.2.2.

5.2 Tillämpar kommunerna ekologisk kompensation rutinmässigt i samband med fysisk planering?

Den faktiska tillämpningen av ekologisk kompensation, rutinmässigt i samband med fysisk planering, överensstämmer inte helt med resultatet från dokumentanalysen. Det saknas en koppling mellan förekomsten av ekologisk kompensation i styrdokument och att faktiskt rutinmässigt tillämpa det i planeringsarbetet då ingen av länets kommuner utifrån intervjustudien uppger att ekologisk kompensation tillämpas rutinmässigt.

Detta kan förklara de skillnader som ses mellan Nordström et al. (2021) och Mellin, Lindblom och Doherty (2021) undersökningar. Utifrån Mellin, Lindblom och Dohertys (2021) enkätundersökning framkom att ingen av Västernorrlands kommuner arbetar med ekologisk kompensation i fysisk planering, vilket överensstämmer med denna studies resultat. Däremot bör poängteras de uppgifter som framkom i samband med intervjustudien; att arbete pågår inom två av länets kommuner med att utveckla riktlinjer kring kompensationsåtgärder och därmed öka tillämpningen. Likaså visar denna studies dokumentanalys att viss hänvisning till ekologisk kompensation förekommer i styrdokument för ett antal av Västernorrlands kommuner, vilket harmonierar med resultatet från Nordström et al. (2021) dokumentanalys. Slutsatser som kan dras från dessa skillnader är således att förekomsten av ekologisk kompensation i styrdokument inte nödvändigtvis innebär att verktyget tillämpas rutinmässigt i samband med fysisk planering. Dock kan det tänkas, precis som Jönsson et al. (2023) nämner i dess syntesrapport, att sådan förekomst kan ge mandat och användas för att motivera

kompensationsåtgärder. Vidare forskning kring kopplingen mellan formuleringar i styrdokument och tillämpning i den praktiska fysiska planeringen vore nödvändigt för att identifiera om och hur formuleringar, frekvenser eller övriga faktorer relaterar till det reella verkställandet.

Exemplet med Botniabanans intrång i Natura 2000-områden visar att det funnits ett tillfälle då Örnsköldsvik kommun i viss mån varit i kontakt med kompensationsåtgärder. Genom dess roll som delägare i Botniabanans AB har kommunen varit en part i finansiering och byggande av tågsträckan, dock bör förtydligas att de två skyddsområdena i fråga, liksom kompensationsåtgärder, låg utom Örnsköldsviks kommungränser (Granberg, Ersborg & Sigurdson 2018). Detta kan förklara varför informanten saknar vetskap kring de bedömningar och åtgärder som utfördes. Utöver detta exempel beskriver ingen kommun kompensationsåtgärder i samband med intrång i skyddade områden, men väl lagstiftning och moment som föregår dylika åtgärder. Dessa förebyggande insatser skildras också i dokumentanalysens resultat (Tabell 4) då samtliga kommuner har formuleringar som anknyter till de initiala stegen av skadelindringshierarkin och balanseringsprincipen; *undvika* och *minimera*.

5.3 Vilka erfarenheter och slutsatser förmedlar kommunerna från att tillämpa ekologisk kompensation i fysisk planering?

Eftersom ingen kommun rutinmässigt tillämpar ekologisk kompensation i samband med fysisk planering finns inga generella erfarenheter att förmedla. Under intervjuerna ges dock uttryck för erfarenheter generellt kring beaktande av naturvärden, och resonemang förs som kan tänkas likställas vid erfarenheter och slutsatser gällande tillämpning.

Det förekommer exempelvis oklarheter kring hur tillämpning av ekologisk kompensation kan ske liksom hur arbetet och avvägningar bör utformas. Detta korrelerar med Nordström et al. (2021) studie i vilken det belyses att oklarheter gällande ekologisk kompensation är vanligt förekommande och inbegriper såväl organisatoriska, värderingsmässiga som praktiska oklarheter. Det framkommer dessutom under intervjuerna att det är utmanande med de intressekonflikter som generellt råder mellan miljö och tillväxt, och att detta är mer påtagligt i kommuner där tillväxten varit låg, och speciellt i kommuner där brist på kompetens, resurser och politisk vilja råder. Låg exploateringsgrad samt låg konkurrens i kombination med hög tillgång till markområden, har i första hand möjliggjort omlokalisering av tillämnad etablering, vilket lett till lågt behov hos Västernorrlands kommuner att utveckla rutiner för kompensationsåtgärder. I takt med att länet står inför en tillväxt av stora industrietableringar och inflyttningar, kan dock behovet av ekologisk kompensation tänkas bli mer påtagligt. Inför en sådan situation vore det lämpligt att i förberedande syfte förankra arbetet och söka politiskt stöd för frågan, liksom att utreda och fastställa mål och rutiner för tillämpning i linje med de rekommendationer Jönsson et al. (2021) formulerar för kommuner. Detta skulle troligtvis underlätta kommunernas arbete kring att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt möjliggöra tillväxt utan nettoförlust av naturvärden.

Vissa informanter lyfter rådande lagstiftning enligt PBL som begränsande, vilket också betonas i tidigare undersökningar (Jönsson et al. 2021; Nordström et al. 2021; SOU 2017:34). Genom att i riksdagen anta de ändringar som föreslås i SOU (2017:34) och bland annat att innebär tydligare formuleringar i MB och integrering av ekologisk kompensation i PBL, kan tillämpningen av ekologisk kompensation underlättas på lokal nivå i och med att upplevda begränsningar minskar och de rättsliga förutsättningarna förtydligas.

5.4 Hur ser kommunen generellt på ekologisk kompensation som ett verktyg för att värna biologisk mångfald och ekosystemtjänster vid exploatering?

Under intervjuerna förmedlar Västernorrlands kommuner generellt en positiv inställning till verktyg som underlättar arbetet med att värna biologisk mångfald och ekosystemtjänster i samband med exploatering. Denna positiva inställning skildras också i Nordström et al. (2021) undersökning, där det presenteras att kommunala tjänstepersoner övervägande anser att ekologisk kompensation kan främja miljövärden och förståelsen för biologisk mångfald och ekosystemtjänsternas betydelse.

Den positiva inställningen till trots är ingen garant för att ekologisk kompensation ska vara en prioriterad fråga. Att beakta naturvärden i planprocessen och göra avvägningar mellan intressen uttrycks av Västernorrlands kommuner vara utmanande redan i dagsläget, då ändå relativt låg exploateringsgrad förekommer och skyddade områden generellt kan undantas från att tas i anspråk. Överlag uttrycks ett behov av hjälpmedel och riktlinjer för att underlätta sådant arbete och de avvägningar som behövs. Vissa av de utmaningar som skildrades i tidigare avsnitt påverkar möjligheterna att omsätta denna positiva inställning till handling. Av de två kommunerna i länet, Örnsköldsvik och Härnösand, som är i färd med att ta fram rutiner för arbete med ekologisk kompensation finns exempelvis skillnader i mandat att driva frågan genom politiska beslut. Härnösand kan ses som särskilt ambitiös i och med det politiska beslut som fastställt prioritering av frågan. Eftersom Jönsson et al. (2023) belyser att ett sådant politiskt beslut kan ha stor påverkan på faktiskt möjlighet att tillämpa ekologisk kompensation, kan det i framtiden vara av intresse att undersöka om tillämpning mellan dessa kommuner skiljt sig åt.

6 Slutsatser

- Hänvisas det till ekologisk kompensation i kommunernas styrdokument för fysisk planering?

Ingen av de deltagande kommunerna i Västernorrlands län hänvisar till huvudterminologin ekologisk kompensation, skadelindringshierarkin eller balanseringsprincipen i dess översiktliga styrdokument för fysisk planering. Dock förekommer, hos tre av kommunerna, formuleringar som anknyter till ekologisk kompensation och ytterligare en kommun är i färd med att införa sådana hänvisningar.

- Tillämpar kommunerna ekologisk kompensation rutinmässigt i samband med fysisk planering?

Ingen av de deltagande kommunerna tillämpar ekologisk kompensation rutinmässigt i samband med fysisk planering. Dock pågår arbete hos två av kommunerna, kring att se över hur sådana rutiner skulle kunna utformas.

- Vilka erfarenheter och slutsatser förmedlar kommunerna från att tillämpa ekologisk kompensation i fysisk planering?

De utmaningar som präglar implementeringen av ekologisk kompensation och som påvisats av tidigare forskning belyses även i denna studie. Resursbrist, kunskapsbrist, avsaknad av politiskt engagemang, intressekonflikter och begränsande lagstiftning är några av dessa. Eftersom ingen ännu tillämpar verktyget finns funderingar gällande vad som ska kompenseras samt hur bedömning, organisering och genomförande bör ske.

- Hur ser kommunen generellt på ekologisk kompensation som ett verktyg för att värna biologisk mångfald och ekosystemtjänster vid exploatering?

Den generella inställningen bland Västernorrlands kommuner till ett verktyg för att värna biologisk mångfald och ekosystemtjänster, likt ekologisk kompensation, är positiv.

Referenser

Boverket (2023a). *Kommunal fysisk planering*.

<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/kommunal-planering/>
[2024-04-08]

Boverket (2023b). *Om miljökonsekvensbeskrivningen*.

<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/oversiktsplanen/miljokonsekvensbeskrivn/> [2024-04-08]

Boverket (2024). *Förbud mot egna kommunala krav på byggnadsverks tekniska egenskaper*.

<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/regler-om-byggande/krav-pa-byggnadsverk-tomter-mm/sarkrav/> [2024-04-09]

Business and Biodiversity Offsets Programme (BBOP) (u.å). *Business and biodiversity offsets programme*. <https://www.forest-trends.org/bbop/> [2024-04-04]

Brinkman, S. & Kvale, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3:e uppl., Studentlitteratur.

Convention on Biological Diversity (CBD) (2024). *The Convention on Biological Diversity*.

<https://www.cbd.int/convention> [2024-05-22]

Ekoplankompassen (2022a). *Val av kompensation*.

<https://ekoplankompassen.se/hur-gor-man-val-av-kompensation/> [2024-05-24]

Ekoplankompassen (2022b). *Vad är ekologisk kompensation*.

<https://ekoplankompassen.se/om-ekologisk-kompensation-vad-ar-ekologisk-kompensation/>
[2024-03-24]

Europaparlamentet (2023). *Faktablad om Europeiska unionen. Miljöpolitiken*.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/section/193/miljopolitiken> [2024-04-03]

Europeiska kommissionens meddelande till europaparlamentet, europeiska rådet, rådet, europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén COM/2019/640 final om Den europeiska gröna given (11-12-2019).

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex%3A52019DC0640>

Europeiska kommissionens meddelande till europaparlamentet, rådet, europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén COM/2020/380 final om EU:S strategi för biologisk mångfald för 2030 (20-05-2020).

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex%3A52020DC0380>

Globala målen (u.å). *Om globala målen*. <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/>

[2024-05-10]

Granberg, Å., Ersborg, J. & Sigurdson, T. (2018). *Kompensation för Botniabanans intrång i Umeälvens delta och slätter. En erfarenhetssammanställning* (Rapport 6818).

Naturvårdsverket.

<https://naturvardsverket.diva-portal.org/smash/get/diva2:1482984/FULLTEXT01.pdf>

Härnösands kommun (1998). *Härnösand, stadens gröna struktur. Inventering, analys och förslag*.

<https://harnosand.se/download/18.580e43d7163221b2781b719c/1525422771714/Gr%C3%B6nplan.pdf>

Härnösands kommun (2021). *Naturvårdsprogram för Härnösands kommun*.

<https://harnosand.se/download/18.580e43d7163221b2781b73f4/1672149636510/Naturv%C3%A5rdsprogram.pdf>

Härnösands kommun (2022). *Mitt Härnösand 2040, översiktsplan* (antagandehandling dnr KS2022-000256).

<https://harnosand.se/download/18.90c4b8b18375e34bab56a02/1664537768161/%C3%96P2040%20-%20Antagande%20-%20Plandokument.pdf>

IPBES (2018). *The regional assessment report on biodiversity and ecosystem services for Europe and Central Asia of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*. Bonn, Germany: IPBES sekretariat.

<https://zenodo.org/records/3237429>

IPBES (2019). *Summary for policymakers of the global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*. Bonn, Germany: IPBES sekretariat.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.3553579>

IPBES (u.å). *IPBES*. <https://www.ipbes.net/about> [2024-04-05]

Justesen, L. & Mik-Meyers, N. (2011). *Kvalitativa metoder. Från vetenskapsteori till praktik*. Studentlitteratur.

Jönsson, K.I. et al. (2021). *Ekologisk kompensation som styrmedel i kommunal planering* (Rapport 6992). Naturvårdsverket.

<https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/publikationer-pdf/6900/978-91-620-6992-6.pdf>

Jönsson, K.I. et al. (2023). *Ekologisk kompensation som verktyg i miljömålsarbetet. Syntes från en forskningsatsning* (Rapport 7103). Naturvårdsverket.

<https://www.naturvardsverket.se/4acd37/globalassets/media/publikationer-pdf/7100/978-91-620-7103-5.pdf>

Kartanalys (u.å). *Västernorrlands län*.

<https://kartanalys.se/information/postnummer/vasternorrlands-lan> [2024-05-24]

Länsstyrelsen Västernorrland (u.å). *Aktuella större etableringar i länet*.
<https://www.lansstyrelsen.se/vasternorrland/miljo-och-vatten/miljofarlig-verksamhet/aktuella-storre-etableringar-i-lanet.html> [2024-05-11]

Länsstyrelsen Västernorrland (2020). *Handlingsplan för grön infrastruktur i Västernorrland. Kunskapsunderlag och åtgärder*.
https://catalog.lansstyrelsen.se/store/21/resource/DY_2020_4

Mellin, A., Lindblom, E. & Doherty, H. (2021). *Tillämpning av skadelindringshierarkin i svensk kommunal planering. Delrapport 3 från forskningsprojektet Ekologisk kompensation som styrmedel - ett kommunperspektiv (MuniComp)*. Kristianstad University Press
<https://www.hkr.se/contentassets/1e7626716a7f4ec79a3ef952f724410c/municomp-delrapport-3.pdf>

Naturskyddsföreningen (2021). *Biologisk mångfald, en överlevnadsfråga*.
<https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/biologisk-mangfald-en-overlevnadsfraga/> [2024-05-11]

Naturvårdsverket (2016). *Ekologisk kompensation. En vägledning om kompensation vid förlust av naturvärden* (Handbok 2016:1).
<https://www.naturvardsverket.se/4ac264/globalassets/media/publikationer-pdf/0100/978-91-620-0179-7.pdf>

Naturvårdsverket (2023a). *Miljöbedömning enligt kapitel 6 miljöbalken, Ekosystemtjänster*.
<https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/miljobedomningar/specifik-miljobedomning/biologisk-mangfald-i-miljobedomning/> [Illustration]

Naturvårdsverket (2023b). *Våtmarkskonventionen*.
<https://www.naturvardsverket.se/om-miljoarbetet/internationellt-miljoarbete/internationella-miljokonventioner/vatmarkskonventionen/> [2024-04-03]

Naturvårdsverket (2024). *Vad är ekosystemtjänster?*
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/mark-och-vattenanvandning/ekosystemtjanster/vad-ar-ekosystemtjanster/> [2024-04-04]

Naturvårdsverket (u.å). *Plattform för biologisk mångfald, IPBES*.
<https://www.naturvardsverket.se/om-miljoarbetet/internationellt-miljoarbete/multilateralt-miljosamarbete/plattform-for-biologisk-mangfald---ipbes/> [2024-04-05]

Nordström, J. et al. (2021). *Ekologisk kompensation. Upptag och integrering bland svenska aktörer och kvantifiering av de samhällsekonomiska effekterna* (Rapport 7008).
Naturvårdsverket.
<https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/publikationer-pdf/7000/978-91-620-7008-3.pdf>

Regeringskansliet (2023). *Konventionen om biologisk mångfald (CBD)*.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2019/10/konventionen-om-biologisk-mangfald-cbd/> [2024-04-03]

Statistikmyndigheten (SCB) (2021). *Befolkningsstatistik. Folkmängd i län 1749-2020*.

<https://www.scb.se/be0101> [2024-05-17]

Statistikmyndigheten (SCB) (2024). *Befolkningsstatistik. Folkmängden i Sveriges kommuner 1950-2023 enligt indelning 1 januari 2024*. <https://www.scb.se/be0101> [2024-05-24]

SFS 1998:808. Miljöbalk

SFS 2010:900. Plan- och bygglag

Sollefteå kommun (2017). *Översiktsplan för Sollefteå kommun, en kraftfull kommun med utsikter mot 2030* (antagandehandling KF 2017-08-28).

<https://www.solleftea.se/download/18.499760a71853e28aa2abde4/1629180795635/%C3%96versiktsplan%20f%C3%B6r%20Sollefte%C3%A5%20kommun.pdf>

SOU 2017:34. *Ekologisk kompensation. Åtgärder för att motverka nettoförlust av biologisk mångfald och ekosystemtjänster, samtidigt som behovet av markexploatering tillgodoses*.

<https://www.regeringen.se/contentassets/f268b21e079c4b9487e06f0d2c7fa39d/ekologisk-kompensation--atgarder-for-att-motverka-nettoforlust-av-biologisk-mangfald-och-ekosystemtjanster-samtidigt-som-behovet-av-markexploatering-tillgodoses-sou-201734.pdf>

Sundsvall kommun (2018). *Natur- och friluftspan. Vision, mål och strategier*.

<https://sundsvall.se/download/18.64d91c2217f9be278eb3184/1647600089580/Natur-och-friluftspan-vision-m%C3%A5l-strategier-180129.pdf>

Sundsvalls kommun (2022). *Översiktsplan Sundsvall*. (antagandehandling dnr

KS2022-00710) <https://karta.sundsvall.se/op2040/#> [2024-05-28]

Sveriges miljömål (2023). *Etappmålen. Integrering av stadsgrönska och ekosystem i urbana miljöer*.

<https://www.sverigesmiljomal.se/etappmalen/integrering-av-stadsgronska-och-ekosystemtjanster-i-urbana-miljoer/> [2024-05-19]

Sveriges miljömål (u.å). *Sveriges miljömål*. <https://www.sverigesmiljomal.se/> [2024-04-29]

Ånge kommun (2024). *Översiktsplan Ånge 2040* (antagandehandling januari 2024).

<https://invanare.ange.se/download/18.2586c09218d08140cd41a850/1705321265871/%C3%96versiktsplan%20%C3%85nge%202040.pdf>

Örnsköldsvik kommun (2011). *Grönplan för Örnsköldsvik centralort*.

https://www.ornskoldsvik.se/download/18.137d3c9f188731af1281c49/1685719938823/Gr%C3%B6nplan_120423_1%C3%A5guppl%C3%B6st.pdf

Örnsköldsvik kommun (2012). *Översiktsplan 2012 för Örnsköldsvik kommun*
(antagandehandling 2012-17-12)

<https://www.ornskoldsvik.se/download/18.5466f5217876bbdb7e288e4/1618381185268/%C3%96P%2012%20antagen.pdf>

Bilaga 1 Missiv

Hej. Mitt namn är Amanda Källgren. Jag studerar till Miljöstrateg; inom mark- vatten och samhällsutveckling via Högskolan Kristianstad. Under utbildningens tredje år ingår att genomföra ett examensarbete inom ett avgränsat område inom miljövetenskap med inriktning mot strategiskt miljöarbete. Denna fördjupning omfattar 15 hp och genomförs fördelaktigen i samarbete med verksamheter utanför högskolan under andra halvan av vårterminen-24.

Min förhoppning är att knyta arbetets tema till lokala förutsättningar inom Västernorrlands län. Det uppslag jag utgår från berör samhällsplanering ur ett ekologiskt perspektiv, och min avsikt med projektarbetet är att sammanställa hur eller om kommunerna i länet arbetar med, ser på eller planerar arbeta med ekosystemtjänster/biologisk mångfald i samband med fysisk planering. Exempelvis genom tillämpande av skadelindringshierarkin, ekologisk kompensation, eller andra metoder. Tidigare studier kring området har framförallt utgått från kommuner belägna i Sveriges sydligare delar, detta examensarbete kan därför lyfta det norrländska perspektivet och därmed bidra till ökad kunskapsbas.

Jag önskar med detta meddelande inleda kontakter inför utbildningens avslutande moment, med förfrågan om det inom verksamheten finns möjlighet att bistå detta arbete genom deltagande i en intervju. Ambitionen är att genomföra intervjuer med samtliga av Västernorrlands kommuner vid separata tillfällen under veckorna 17-19; 1 intervju/kommun. Varje intervju beräknas ta ca 1 h och kan genomföras digitalt eller fysiskt efter överenskommelse. Underlag/intervjufrågor kan skickas i förväg om så önskas. Delaktighet i intervjustudien sker enligt forskningsetiska principer.

Kontakta mig gärna vid funderingar eller om mer information önskas.

Vänligen förmedla förfrågan vidare till lämplig enhet.

Jag ser med glädje fram emot att höra från er.

Med vänliga hälsningar / Amanda Källgren.

Bilaga 2 Intervjuguide

Examensarbete i miljövetenskap med inriktning mot strategiskt miljöarbete.

Undersökningsområde; ekologisk kompensation i samband med fysisk planering.

Förfarande; dokumentanalys och intervjustudie utifrån ett semistrukturerat upplägg.

Syftet med studien: Att undersöka tillämpning och inställning till ekologisk kompensation i samband med fysisk planering inom Västernorrland län.

Frågeställningar studien baseras på: Hänvisas det till ekologisk kompensation i kommunernas styrdokument för fysisk planering? Tillämpar kommunerna ekologisk kompensation rutinmässigt i samband med fysisk planering? Vilka erfarenheter och slutsatser förmedlar kommunerna från att tillämpa ekologisk kompensation i fysisk planering? Hur ser kommunen generellt på ekologisk kompensation som ett verktyg för att värna biologisk mångfald och ekosystemtjänster vid exploatering?

Intervjuguide för intervjustudien:

1. Berätta om din akademiska bakgrund och nuvarande tjänst inom kommunen.
2. Har kommunen ett organiserat arbete för att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster i samband med fysisk planering?
  - Om ja:
    - Relateras arbetet till skadelindringshierarkin eller balanseringsprincipen?
    - Integreras ekosystemtjänster i kommunala planeringsbeslut, och i så fall hur?
  - Om nej:
    - Hur säkerställer kommunen bevarandet av biologisk mångfald och ekosystemtjänster i kommunen?
3. Finns det politiska beslut om att kommunen ska arbeta med ekologisk kompensation?
  - Hur upplever du att inställningen är från politiker och tjänstemän för ekologisk kompensation?
4. Om kommunen tillämpar ekologisk kompensation:
  - Hur länge har kommunen tillämpat ekologisk kompensation i fysisk planering?
  - Finns det etablerade rutiner för tillämpningen av ekologisk kompensation?
  - Har kommunen skrivit in krav på ekologisk kompensation i styrdokument kring fysisk planering?
  - Har kommunen tillämpat planbestämmelser om ekologisk kompensation i detaljplaner?
  - Vilka erfarenheter och slutsatser har kommunen från arbetet med ekologisk kompensation?
5. Vilka behov och fördelar ser ni med att arbeta med ekologisk kompensation?
6. Vilka utmaningar ser ni med att arbeta med ekologisk kompensation?
7. Önskar du tillägga något innan vi avslutar intervjun?

Etiska principer:

- Deltagande i intervjustudien sker frivilligt och intervjupersonen är fri att avbryta sitt deltagande utan förklaring eller följdfrågor från intervjuaren.
- Intervjupersonen är fri att avböja att svara på frågor under intervjuens genomförande.
- Intervjupersonens namn kommer inte att spridas. Istället kommer den kommun som intervjupersonen representerar att omnämnas.
- Eventuellt inspelat material samt mailkonversationer kommer efter godkänt arbete att raderas. Undantag från detta är det mail från intervjupersonen, där deltagande utifrån dessa premisser bekräftas och sparas. Skriftligt material liksom analys av material sparas då detta ingår i rapporten.
- Intervjupersonen kommer efter avslutad intervju att få ta del av en eventuell transkribering, transformering eller skriftlig sammanställning av intervjun.
- Färdigställt arbete kommer presenteras och opponeras för och av studenter, lärare och examinator vid Högskolan Kristianstad.
- Efter examinatorns godkännande publiceras arbetet och blir således offentlig handling.
- Författaren av rapporten kommer att delge godkänd rapport till de kommuner eller intervjupersoner i Västernorrlands län som önskar ta del av det slutgiltiga resultatet.

Genom att i mail bekräfta deltagande godkänner intervjupersonen att materialet som erhålls under intervjuerna används i studien liksom deltagande under angivna premisser.

Med vänliga hälsningar /Amanda Källgren, student vid Högskolan Kristianstad,
Miljöstrateg mark- vatten och samhällsutveckling.

Bilaga 3 Bedömning dokumentanalys

I följande bilaga visas ett urval av de träffar och textfraser som legat till grund för sammanställningen som presenteras i rapportens resultat för dokumentanalysen. Det presenteras vilken kommun och dokument bedömning avser, vilket sökord som tillämpats och hur många träffar det genererat. Ett begränsat antal träffar skildras i denna bilaga för att visa på variationen av fraser liksom, genom kommentarerna, beskriva huruvida dessa relaterar eller ej till skadelindringshierarkin och balanseringsprincipens olika steg och definitioner från Tabell 1. Kommentarer ligger till grund för slutgiltig bedömning av relevans där färgerna representerar =sökord förekommer och är relevant, =sökord förekommer men är inte relevant, =ingen träff. I Figur 4 illustreras bedömningsprocessen i ett flödesschema för den som önskar en visuell förklaring. Förekommer för ett sökord fraser med olika bedömningar, blir slutgiltiga bedömningen enligt följande;

 = ; = ; = ; + =

HÄRNÖSAND ÖVERSIKTSPLAN (2022)		SÖKORD: UNDVIKA	ANTAL TRÄFFAR: 19
URVAL FRASER		KOMMENTAR	RELEVANS
Höjdsättning av ny bebyggelse intill vattenområden ska rekommenderas för att undvika skador på bebyggelsen i framtiden. s.27		Relaterat ej till undvika negativ påverkan på naturvärden	
Aktivt verka för att minimera utsläpp av övergödande och andra miljöskadliga ämnen samt undvika exploatering av vegetationsklädda kustmiljöer och djupa bottnar. s.72		Relaterar till undvika negativ påverkan	
Storskaliga ytkrävande etableringar av handel ska undvikas för att minimera biltrafiken inom området och behålla den mänskliga skalan på bebyggelsen. För att komplettera nya bostadsområden ska befintliga parker värnas och tillskapas fler kvalitéter som gör dem till en del av helheten. s.79		Relaterar till ändra storleken, överge exploateringen undvika negativ påverkan	
Kring Nässjön finns en viss bebyggelse som kan kompletteras med fler enskilda bostadshus, här ska dock landskapets värden värnas och alltför stor exploatering i anslutning till vattenområdet undvikas. s.86		Relaterar till noggrann lokalisering, ändra storleken, undvika negativ påverkan	
I området Muggårdsängen på västra sidan av Kyrksjön i Häggdångers kommun del finns en mycket artrik ängsmark. Artrikedomen kan komma att påverkas negativt av skogsplantering, omfattande bebyggelseutveckling samt lednings- och vägdragningar. För att bevara ängsmarken och dess värden måste dessa åtgärder undvikas, samt marken fortsätta slås. s.107		Relaterar till ändra fysiska lokaliseringen, undvika negativ påverkan	
Områden för skogsbruk består till stor del av stora sammanhängande relativt otillgängliga skogs- och naturområden av värde för ostört friluftsliv, djur och växtliv. Enstaka bebyggelse kan förekomma, men storskalig bebyggelseutveckling bör undvikas.s.118		Relaterar till noggrann lokalisering, ändra fysiska lokaliseringen eller storleken, undvika negativ påverkan	
HÄRNÖSAND ÖVERSIKTSPLAN (2022)		SÖKORD: MINIMERA	ANTAL TRÄFFAR: 26
URVAL FRASER		KOMMENTAR	RELEVANS
Allt mer trafik i vårt kustband inverkar på natur- och kulturmiljöer. Det är därför av vikt att styra utvecklingen till specifika platser i kustbandet för att minimera belastningen och lämna vissa delar orörda.		Relaterar till justera exploateringsläge och utbredning, reducera intensitet och utbredning av negativ	

	påverkan	
I Höga kusten är den regionala kollektivtrafiken särskilt viktig för att minimera belastningen på parkeringar och naturmiljöer för besökare, men även som en möjliggörare för arbetspendling och vardagsresande. s.18	Relaterar till reducera varaktighet och intensitet och utbredning av negativ påverkan	
Att biblioteken i kommundelarna kan erbjuda externa arbetsplatser är till exempel en förutsättning för att minimera behovet av resande till tätorten. s.47	Relaterar ej till reducera utbredning av negativ påverkan eller justera exploateringsläge	
Vid utveckling för fritidsbåttrafiken är det av vikt att fortsatt skapa bra servicepunkter, för tankning, iläggning och avfalls- och latrinhantering. Men även att styra trafiken bort från känsliga vikar och till specifika platser i kustbandet för att minimera belastningen på vattenmiljön.	Relaterar till justera exploateringsläge, reducera utbredning av negativ påverkan	
Storskaliga ytkrävande etableringar av handel ska undvikas för att minimera biltrafiken inom området och behålla den mänskliga skalan på bebyggelsen. s.79	Relaterar till justera exploateringsläge och utbredning, utbredning av negativ påverkan, varaktighet och intensitet	
Av största vikt är att Kronholmens karaktär och historiska arv får bli en del av den framtida bebyggelsen, att genomarbetade trafiklösningar minimerar biltrafiken inom stadsdelen och att mer grönska får ta plats i den byggda miljön. s.79	Relaterar till reducera varaktighet och intensitet och utbredning av negativ påverkan	
Åtgärder som upphöjda passager, minimerat antal trottoarkanter och skytning är exempel på åtgärder som ska prioriteras för huvudnätet. s.84	Relaterar ej till reducera utbredning av negativ påverkan eller justera exploateringsläge	
HÄRNÖSAND ÖVERSIKTSPLAN (2022)	SÖKORD: RESTAURERA	ANTAL TRÄFFAR: 3
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Men framförallt att uppmuntra till återbruk och restaurering av befintliga byggnader som ett komplement till nyproduktion. s.27	Relaterar ej till återställa eller återskapa ekosystem, utan endast i förhållande till restaurering av byggnader.	
Plan- och bygglagen skyddar all bebyggelse genom krav på varsamhet vid ombyggnad och restaurering. s.49 & s.108	Relaterar ej till återställa eller återskapa ekosystem, utan endast i förhållande till restaurering av byggnader.	
HÄRNÖSAND ÖVERSIKTSPLAN (2022)	SÖKORD: KOMPENSERA	ANTAL TRÄFFAR: 2
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Vid förtätning av bebyggelse måste grönstrukturen värnas, nya gröna värden skapas som kompensation och parkerna utvecklas med fler kvalitéer. s.80	Relaterar till skydd, nya eller förbättrande åtgärder som ersättning	
Landhöjningen på 8 mm/år kompenserar förhöjda vattennivåer idag. s.63	Relaterar ej till restaurera degraderade habitat, avbruten degradering, undvika risker för biodiversitet.	
HÄRNÖSAND ÖVERSIKTSPLAN (2022)	SÖKORD: UTJÄMNA	Antal träffar: 1
Urval fraser	KOMMENTAR	RELEVANS
Tillgång till grönstruktur har även visat sig utjämna skillnaden i hälsa mellan socioekonomiskt svaga och starka grupper. s.33	Relaterar ej till reparera skada på naturen	

HÄRNÖSAND ÖVERSIKTSPLAN (2022)		SÖKORD: ERSÄTTA	ANTAL TRÄFFAR: 5
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS	
Om grönområden måste bebyggas utifrån allmänna intressen och behov ska dessa ytor ersättas med jämnvärdig yta/kvalitet i närheten. s.26	Relaterar till nya eller förbättrande åtgärder som ersättning. Antydning till närhetsprincipen och lika för lika.		
Gröna värden ska utvecklas och grönstruktur ersättas vid nybyggnation som tar dessa i anspråk. s.27	Relaterar till nya eller förbättrande åtgärder som ersättning		
Den begränsar påverkan på den lokala och globala miljön och kan ersätta fossila energislag som olja och kol. s.61	Relaterar ej till nya åtgärder som ersätter skada på natur		
Härnösands översiktsplan 2011–2025 tillsammans med de två tematiska tilläggen: Vindkraft i Härnösand 2013 och Landsbygdsutveckling i strandnära läge 2015 kommer att ersättas av den nya kommunövergripande översiktsplanen 2040. s.6	Relaterar ej till nya åtgärder som ersätter skada på natur		
Ur ett långsiktigt perspektiv skulle färjan kunna ersättas av en bro, vilket kommer göra Hemsön mer lättillgänglig vilket kan antas ha positiva effekter både på bostadsmarknaden och det lokala näringslivet. s.90	Relaterar ej till nya åtgärder som ersätter skada på natur		
SOLLEFTEÅ ÖVERSIKTSPLAN (2017)		SÖKORD: UNDVIKA	ANTAL TRÄFFAR: 1
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS	
Planläggning som riskerar att hindra rationellt jordbruk ska undvikas. s. 23	Relaterar till noggrann lokalisering, ändra fysiska lokaliseringen, undvika negativ påverkan, överge exploatering		
SOLLEFTEÅ ÖVERSIKTSPLAN (2017)		SÖKORD: MINIMERA	ANTAL TRÄFFAR: 10
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS	
Grund- och ytvattnets goda kvalitet ska värnas och risken för föroreningar minimeras. s.20	Relaterat till reducera varaktighet, intensitet, utbredning av negativ påverkan		
Vid planläggning tillämpas gällande riktvärden för buller från trafik och verksamheter vilket minimerar risken för att bullerproblem uppstår. s.21	Relaterat till reducera varaktighet, intensitet, utbredning av negativ påverkan		
Miljöfarliga verksamheter ska lokaliseras så att störningar i form av buller, utsläpp eller olyckor minimeras. s.21	Relaterat till reducera varaktighet, intensitet, utbredning av negativ påverkan, justera exploateringsläge		
Täktverksamhet, främst berg och gruvindustri, ska ske så att störningar för boende och negativa effekter på naturmiljön, friluftsliv och kulturmiljön minimeras. s. 23	Relaterat till reducera varaktighet, intensitet, utbredning av negativ påverkan		
Trygga och säkra leveranser säkerställs också genom att nätet byggts ut så att alternativa matningsvägar eller andra tekniska lösningar minimerar elavbrottstiderna i kommunen. s.24	Relaterar ej till reducera negativ påverkan på naturvärden eller justera exploateringsläge		
De nya riktlinjer och fördjupade underlag som nu finns för LiS-områden och för skäl till byggande i strandnära lägen utanför	Relaterat till reducera varaktighet, intensitet, utbredning av negativ		

LiS-områden bedöms bidra till att negativa konsekvenser för vattenmiljö, natur-, kultur- och friluftsvärden minimeras. s.7	påverkan, justera exploateringsläge, justera exploateringsläge	
Även kostnader för nya anslutningar minimeras genom att fler kan utnyttja befintlig infrastruktur och service. s.11	Relaterar ej till reducerad negativ påverkan på naturvärden eller justera exploateringsläge	
SOLLEFTEÅ ÖVERSIKTSPLAN (2017)	SÖKORD: RESTAURERA	ANTAL TRÄFFAR: 3
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Vilka våtmarker som kommunen kommer att restaurera behandlas i kommande Naturvårdsplan. s.18	Relaterar ej till existerande dokument eller är ett vägledande ställningstagande	
Kommunens intention är att restaurera viktiga våtmarker som magasin för utjämning av höga flöden. s.23	Relaterar till återställa eller återskapa ekosystem, men ej till följd av ingrepp utan generellt	
Bedömningar, exempelvis om vilka våtmarker som bör restaureras för att minska risken för översvämningar, kommer att ske inom ramen för naturvårdsplanen och planen för klimatanpassning. s.22	Relaterar ej till existerande dokument eller är ett vägledande ställningstagande	
SOLLEFTEÅ ÖVERSIKTSPLAN (2017)	SÖKORD: KOMPENSERA	ANTAL TRÄFFAR: 2
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Detta innebär bl.a. att förlusten av arbetstillfällen inom vattenkraften och skogsbruket i viss mån kompenseras. s.7	Relaterar ej till återställa degraderade ekosystem, nya eller förbättrande åtgärder för att ersätta skada på natur	
De är så kallade kompensationsodlingar och producerar fisk i enlighet med sina vattendomar. s.23	Relaterar till återställa degraderade ekosystem, men är ej ett vägledande ställningstagande utan rent informativt	
SOLLEFTEÅ ÖVERSIKTSPLAN (2017)	SÖKORD: UTJÄMNA	Antal träffar: 4
Urval fraser	KOMMENTAR	RELEVANS
I landskapet reserveras ytor för att utjämna flöden och möjliggöra naturliga variationer i vattenstånd. Kommunens intention är att restaurera viktiga våtmarker som magasin för utjämning av höga flöden.. s.23	Relaterar ej till reparera skador på naturen	
De har också en vattensamlade, magasinering och flödesutjämnande funktion i naturlandskapet. s.14	Relaterar ej till reparera skador på naturen	
För att tillgodose behovet av klimatanpassning och hantera höjda vattennivåer i landskapet är det viktigt att identifiera ytor för en naturlig utjämning av höga flöden. s.4	Relaterar ej till reparera skador på naturen	
SOLLEFTEÅ ÖVERSIKTSPLAN (2017)	SÖKORD: ERSÄTTA	ANTAL TRÄFFAR: 0
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff	
SUNDSVALL ÖVERSIKTSPLAN (2022)	SÖKORD: UNDVIKA	ANTAL TRÄFFAR: 33

URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Verksamheter ska sträva efter ett effektivt markutnyttjande genom att exempelvis bygga fler våningar och undvika markparkering. kap.4.2.7	Relaterar till noggrann lokalisering, ändra lokalisering eller storlek, undvika negativ påverkan	
Vid ny- och ombyggnation ska materialval med negativ påverkan på vattenkvalitet undvikas. kap.4.1 p.8	Relaterar till undvika negativ påverkan	
För att undvika kollision och störning bör vindkraftverk ej placeras nära känsliga fågelarters revir och häckningslokaler. kap.4.4.1	Relaterar till noggrann lokalisering, ändra lokalisering, överge exploatering, undvika negativ påverkan	
Nyetablering av större anläggningar såsom till exempel trafikleder, industrianläggningar, vindkraft, skjutfält, gruvverksamhet, täkter eller samlad bebyggelse ska så långt som möjligt undvikas. kap.4.5.5	Relaterar till överge exploatering, undvika negativ påverkan	
På Rotön i norra delen av Marmen bör ny bebyggelse undvikas helt med hänsyn till strandskydd, översvämningrisk och biologiska värden. kap.4.6.1	Relaterar till överge exploatering, undvika negativ påverkan	
Täktverksamheter ska lokaliseras så att konflikter med naturvård, vattenskyddsområden, rekreationsintressen och boendemiljöer undviks samtidigt som transporter och störningar från täkterna minimeras. kap.4.1 p.20	Relaterar till noggrann lokalisering, ändra fysisk lokalisering, undvika negativ påverkan	
Undvik fragmentering då det bryter grön infrastruktur i naturen som är viktig för biologiska värden. Fragmentering kan också innebära negativ påverkan genom exempelvis belysningsstörning, hinder för utveckling av naturturism, påverkan på vattendrag och våtmarker, risken för slamskred. kap.4.4.1	Relaterar till noggrann lokalisering, ändra lokalisering, överge exploatering, undvika negativ påverkan	
Det är viktigt att möjliggöra för bebyggelse längs denna sträcka för att undvika för stora bebyggelseglapp. kap.4.2.1	Relaterar till noggrann lokalisering, men ej i avseende att undvika skada på naturvärden	
Ostkustbanan med framtida dubbelspår kommer att påverka delar av områdena och ny bebyggelse bör undvikas där konflikt med Ostkustbanan kan uppstå. kap.4.2.1	Relaterar till noggrann lokalisering, men ej i avseende att undvika skada på naturvärden	
SUNDSVALL ÖVERSIKTSPLAN (2022)	SÖKORD: MINIMERA	ANTAL TRÄFFAR: 12
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Täktverksamheter ska lokaliseras så att konflikter med naturvård, vattenskyddsområden, rekreationsintressen och boendemiljöer undviks samtidigt som transporter och störningar från täkterna minimeras. kap.4.1 p.20	Relaterar till justera exploateringsläge, reducera varaktighet, intensitet, utbredning av negativ påverkan	
Vid lokalisering av särskilda boenden och verksamheter för barn, äldre och andra känsliga grupper bör den samlade bullersituationen, både ute och inne, ingå som underlag för val av plats och utformning, i syfte att minimera bullerstörningar. kap. 4.1 p.17	Relaterar till justera exploateringsläge, men ej i avseende att minimera skada på naturvärden	
Utbredningen av det föreslagna området har anpassats till de mest värdefulla delarna av rekreationsområdet. Fortsatt planering förutsätter anpassningar för att minimera effekt på intilliggande natur- och kulturvärden. kap.	Relaterar till justera exploateringsläge, reducera varaktighet, intensitet och utbredning av negativ påverkan	
Nya täkter ska behovsprövas och etableras med hänsyn till effektiva transporter, minimerade störningar för omgivningen, naturmiljön och	Relaterar till justera exploateringsläge, reducera	

det rörliga friluftslivet. Ett resurseffektivt nyttjande av befintliga berg- och moräntäkter ska eftersträvas medan uttag av natursand eller naturgrus ska minimeras. kap.4.2.7	varaktighet, intensitet och utbredning av negativ påverkan	
Processer för samordning av masshantering mellan olika projekt bör utvecklas för att minimera täktbehov. kap.4.2.7	Relaterar till reducera varaktighet, intensitet och utbredning av negativ påverkan	
Vid anläggning av vindkraftverk bör nya 158 elledningar inom parkerna förläggas som jordkabel i eller intill till vägar för att minimera påverkan på mark och vatten. kap.4.4.1	Relaterar till justera exploateringsläge, utbredning av negativ påverkan	
Ett resurseffektivt nyttjande av befintliga berg- och moräntäkter ska eftersträvas medan uttag av natursand eller naturgrus ska minimeras. kap.4.2.7	Relaterar till reducera varaktighet, intensitet	
SUNDSVALL ÖVERSIKTSPLAN (2022)	SÖKORD: RESTAURERA	ANTAL TRÄFFAR: 2
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Detta värdefulla vattensystem tillhör ett prioriterat område med pågående restaurering och planerad dammutrivning för att förbättra för havsvandrande arter som ål, havsöring och flodnejonöga. kap.4.2.7	Relaterar till återställa eller återskapa ekosystem, men ej till följd av ingrepp utan generellt	
Ett kommunalt naturreservat och populärt friluftsområde som kan utvecklas ytterligare och restaureras med beaktande av målen och syftet med naturreservatet. kap.4.5.3	Relaterar till återställa eller återskapa ekosystem, men ej till följd av ingrepp utan generellt	
SUNDSVALL ÖVERSIKTSPLAN (2022)	SÖKORD: KOMPENSERA	ANTAL TRÄFFAR: 4
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Genomför kompensationsåtgärder när värdefull natur eller friluftsområden tas i anspråk för andra ändamål. Undvik fragmentering av sammanhängande miljöer. kap.4.1 p.18	Relaterar till nya eller förbättrande åtgärder som ersättning, skydd av områden	
Vid markintrång i samband med exploatering ska kompensationsåtgärder genomföras och parkens eller grönstråkets funktioner upprätthållas. kap.4.5.1	Relaterar till nya eller förbättrande åtgärder som ersättning, skydd av områden	
Som kompensation för bristen på grönyta bör vattenkontakten och kopplingen till omgivande stadsdelars grönstråk utvecklas vidare. kap.4.5.1	Relaterar till nya eller förbättrande åtgärder	
För att nå kommunens ambitiösa mål kommer det sannolikt också att krävas olika typer av kompensatoriska åtgärder för att nå målen. Allt vi bygger och utvecklar innebär en belastning på jordklotet även om vi gör det med de bästa metoder och med goda avsikter. kap.8.3	Relaterar till avbruten eller restaurering av degraderade habitat, undvikande av risker, skydd av områden, nya eller förbättrande åtgärder som ersättning	
SUNDSVALL ÖVERSIKTSPLAN (2022)	SÖKORD: UTJÄMNA	Antal träffar: 9
Urval fraser	KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentar.	Relaterar ej till reparera skador på naturen utan främst benämningar avseende utjämna sociala skillnader.	
För varje förändringsområde finns riktlinjer om att tillkommande dagvatten ska renas och i de flesta fall också <u>utjämnas</u> . Förutsatt att tillkommande dagvatten <u>utjämnas</u> och renas erforderligt innan	Relaterar ej till reparera skador på naturen	

avledning sker till recipient kan översiktsplanens förslag till utbyggnad genomföras utan att möjligheterna till att uppfylla miljö kvalitetsnormerna försämrats med avseende på de miljöproblem som relaterar till miljögifter kap.8.1			
SUNDSVALL ÖVERSIKTSPLAN (2022)		SÖKORD: ERSÄTTA	ANTAL TRÄFFAR: 16
URVAL FRASER		KOMMENTAR	RELEVANS
Delar av det utrymme som idag i huvudsak disponeras av bilar behöver ersättas av utrymme för gående, cyklister och kollektivtrafik. kap.4.1		Relaterar ej till åtgärder eller förbättringar som ersätter skador på naturen utan exempelvis formuleringar som syftar till att ersätta befintlig infrastruktur med annan	
Utöver att den befintliga bron behöver rustas upp eller ersättas behövs ytterligare en bro för gående och cyklister längre söder ut mellan Skottsund och Kvissleby för att öka tillgängligheten mellan Kvisslebys centrum och Skottsund. kap.3.1		Relaterar ej till åtgärder eller förbättringar som ersätter skador på naturen utan exempelvis formuleringar som syftar till att ersätta befintlig infrastruktur med annan	
Inget urval, se kommentar.		Relaterar ej till åtgärder eller förbättringar som ersätter skador på naturen utan exempelvis formuleringar som syftar till att ersätta befintlig infrastruktur med annan	
ÄNGE ÖVERSIKTSPLAN (2024)		SÖKORD: UNDVIKA	ANTAL TRÄFFAR: 16
URVAL FRASER		KOMMENTAR	RELEVANS
När det gäller vindkraften så anges i översiktsplanen områden där vindkraftsetableringar ska undvikas. s.13		Relaterar till noggrann lokalisering, ändra fysisk lokalisering, överge exploatering	
Täktverksamheter ska lokaliseras så att konflikter med naturvård, vattenskyddsområden, rekreationsintressen och boendemiljöer undviks samtidigt som transporter och störningar från täkterna minimeras. s.23		Relaterar till noggrann lokalisering, ändra fysisk lokalisering, undvika negativ påverkan	
I områden där det finns risk för ras, skred eller erosion ska ny bebyggelse undvikas alternativt utredas särskilt för att klarlägga lämpliga åtgärder eller restriktioner som minimerar risker. s.24		Relaterar till noggrann lokalisering, ändra lokalisering, överge exploatering, undvika negativ påverkan	
Undvik fragmentering av sammanhängande miljöer. s.25		Relaterar till noggrann lokalisering, ändra lokalisering, överge exploatering, undvika negativ påverkan	
Bebyggelse på brukningsvärd jordbruksmark ska undvikas om det inte är för samhällsviktigt ändamål. s.26		Relaterar till noggrann lokalisering, ändra fysisk lokalisering, överge exploatering	
Fragmentering av stora skogs- och naturområden ska undvikas, med hänsyn till förutsättningar för skogsbruk, kulturmiljövärden, ekosystemtjänster och biologisk mångfald. s.27		Relaterar till noggrann lokalisering, ändra lokalisering, överge exploatering, undvika negativ påverkan	
I vissa delar av skogsbygden finns ett större inslag av höga naturvärden, en känslig landskapsbild, rennäringsintressen eller andra värden som innebär att det är lämpligt att inte bara undvika den		Relaterar till noggrann lokalisering, ändra lokalisering, överge exploatering, undvika negativ påverkan	

specifika skyddade ytan utan även att ta en större hänsyn till området som helhet och undvika större exploateringar. s.27		
Dagvatten-, buller- samt luft- och vattenföroreningar ska hanteras för att undvika belastning på miljön. s.35 & s.36	Relaterar till undvika negativ påverkan	
Riktlinjerna för Skogsbygd hänsynsområde innebär att större exploateringar i den specifika skyddade ytan bör undvikas och även att det ska tas större hänsyn till området som helhet. s.48	Relaterar till ändra storleken, överge exploateringen, undvika negativ påverkan	
ÄNGE ÖVERSIKTSPLAN (2024)	SÖKORD: MINIMERA	ANTAL TRÄFFAR: 5
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Täktverksamheter ska lokaliseras så att konflikter med naturvård, vattenskyddsområden, rekreationsintressen och boendemiljöer undviks samtidigt som transporter och störningar från täkterna minimeras. s.23	Relaterar till justera exploateringens läge, reducera varaktighet, intensitet, utbredning av negativ påverkan	
Vid lokalisering av särskilda boenden och verksamheter för barn, äldre och andra känsliga grupper bör den samlade bullersituationen, både ute och inne, ingå som underlag för val av plats och utformning, i syfte att minimera bullerstörningar. s.22	Relaterar till justera exploateringens läge, men ej i avseende att minimera skada på naturvärden	
I områden där det finns risk för ras, skred eller erosion ska ny bebyggelse undvikas alternativt utredas särskilt för att klarlägga lämpliga åtgärder eller restriktioner som minimerar risker. s.24	Relaterar till justera exploateringens läge, reducera utbredning av negativ påverkan	
Möjligheten till VA-lösningar som minimerar belastningen på vattenmiljön bör vara en viktig faktor vid beslut om ny bebyggelse kan tillåtas. s.34	Relaterar till reducera varaktighet, intensitet och utbredning av negativ påverkan	
ÄNGE ÖVERSIKTSPLAN (2024)	SÖKORD: RESTAURERA	ANTAL TRÄFFAR: 0
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff	
ÄNGE ÖVERSIKTSPLAN (2024)	SÖKORD: KOMPENSERA	ANTAL TRÄFFAR: 3
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Området har sådana kvaliteter i övrigt att det kan kompensera för längre avstånd till centrum mm. s.30	Relaterar ej till restaurering av degraderade habitat eller förbättrande åtgärder som ersättning	
Hänsyn till enskilda objekt och miljöer behöver lösas genom detaljutformning, tekniska lösningar och kompensationsåtgärder i senare skeden. s.50	Relaterar till restaurering av degraderade habitat, nya eller förbättrande åtgärder som ersättning	
Agenda 2030 innebär ambitiösa mål och kommer sannolikt också att innebära att kommunen behöver vidta olika typer av kompensatoriska åtgärder för att nå målen. s.52	Relaterar till avbruten eller restaurering av degraderade habitat, undvikande av risker, skydd av områden, nya eller förbättrande åtgärder som ersättning	
ÄNGE ÖVERSIKTSPLAN (2024)	SÖKORD: UTJÄMNA	Antal träffar: 0
Urval fraser	KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff	

ANGE ÖVERSIKTSPLAN (2024)		SÖKORD: ERSÄTTA	ANTAL TRÄFFAR: 0
URVAL FRASER		KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer		Ingen träff	
ÖRNSKÖLDSDVIK ÖVERSIKTSPLAN (2012)		SÖKORD: UNDVIKA	ANTAL TRÄFFAR: 34
URVAL FRASER		KOMMENTAR	RELEVANS
Åtgärder som kan försämra naturmiljön och landskapsbilden ska undvikas. s.30		Relaterar till undvik negativ påverkan	
Nya vindkraftverk bör undvikas inom och i anslutning till områden av särskilt intresse för friluftsliv, natur- och kulturvård. s.40		Relaterar till noggrann lokalisering, ändra fysisk lokalisering, överge exploatering	
Samtidigt ska lokaliseringar som innebär att bostäder och andra störningskänsliga verksamheter blir utsatta för risker och miljöstörningar undvikas. s.117		Relaterar till noggrann lokalisering, ändra fysisk lokalisering, överge exploatering, undvik negativ påverkan	
Externa köpcentrum eller motsvarande som kan hota stadskärnans attraktivitet ska undvikas. s.119		Relaterar till noggrann lokalisering och ändra fysisk lokalisering, men ej i avseende att undvika skada på naturvärden	
Nya master ska så långt möjligt undvikas på berg med höga natur-, kultur- eller rekreationsvärden. s.125		Relaterar till noggrann lokalisering, ändra fysisk lokalisering, överge exploatering	
Ny bebyggelse som får sin tillfart via oöversiktlig järnvägsövergång bör undvikas. s.159		Relaterar till noggrann lokalisering och ändra fysisk lokalisering, men ej i avseende att undvika skada på naturvärden	
Nya bostäder som kan försämra miljön, människors hälsa eller försvåra framtida gemensamma avloppslösningar på Dekarsön ska undvikas. s.164		Relaterar till noggrann lokalisering, ändra fysisk lokalisering, överge exploatering, undvik negativ påverkan	
ÖRNSKÖLDSDVIK ÖVERSIKTSPLAN (2012)		SÖKORD: MINIMERA	ANTAL TRÄFFAR: 15
URVAL FRASER		KOMMENTAR	RELEVANS
Den goda vattenkvaliteten bibehålls. Tillförsel av näringsämnen, miljögifter och grumlande ämnen minimeras. s.32		Relaterar till reducera varaktighet, intensitet och utbredning av negativ påverkan	
Nya ledningar genom obruten mark bör behandlas restriktivt. Påverkan på natur och landskapsbild bör minimeras. s.44		Relaterar till justera exploateringsläge och utbredning av negativ påverkan	
En policy för hantering av dagvatten bör tas fram och utgöra en vägledning till hur hantering av dagvatten ska ske på ett långsiktigt hållbart sätt som: - medför minsta möjliga störning på miljön i vatten och mark - minimerar risk för översvämning - minimerar risk för skador på byggnader och anläggningar. s.86		Relaterar ej till existerande dokument	
För att möjliggöra ett sådant byggande inom befintliga strukturer bör i första hand de störande verksamheterna genomföra åtgärder som		Relaterar till reducera varaktighet, intensitet och	

minskar störningarna och som minimerar behovet av skyddsavstånd. s.90		utbredning av negativ påverkan	
För att få bästa möjliga förutsättningar för fortsatt drift av verksamheten måste företagen tillse att störningarna från industrin minimeras. s.99		Relaterar till reducera varaktighet, intensitet och utbredning av negativ påverkan	
Dagligvaruhandeln ska i första hand ha närhet till bostadsområden eller ligga i centrum som har god tillgänglighet. I andra hand ska centrumnära lägen eftersträvas för att minimera transportarbetet. s.119		Relaterar ej till reducera negativ påverkan, viss relation till justera exploateringens läge, men ej i avseende att minimera skada på naturvärden	
ÖRNSKÖLDSVIK ÖVERSIKTSPLAN (2012)	SÖKORD: RESTAURERA	ANTAL TRÄFFAR: 0	
URVAL FRASER		KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer		Ingen träff	
ÖRNSKÖLDSVIK ÖVERSIKTSPLAN (2012)	SÖKORD: KOMPENSERA	ANTAL TRÄFFAR: 0	
URVAL FRASER		KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer		Ingen träff	
ÖRNSKÖLDSVIK ÖVERSIKTSPLAN (2012)	SÖKORD: UTJÄMNA	Antal träffar: 1	
Urval fraser		KOMMENTAR	RELEVANS
Klimatet i kommunen kommer främst att förändras genom en varmare och blötare vinter, som i kombination med den ökade nederbörden ger en utjämning av vattenflödena och därmed minskad värfod. s.96		Relaterar ej till reparera skador på naturen	
ÖRNSKÖLDSVIK ÖVERSIKTSPLAN (2012)	SÖKORD: ERSÄTTA	ANTAL TRÄFFAR: 5	
URVAL FRASER		KOMMENTAR	RELEVANS
Därför är utvecklingen av icke fossila fordonsbränslen viktig för oss, liksom möjligheten att ersätta bilen med andra transportmedel. Botniabanan kan ersätta många transporter där fossila drivmedel används. s.39		Relaterar ej till åtgärder eller förbättringar som ersätter skador på naturen	
Genom utveckling kan vi ersätta råvaror i många produkter som idag baseras på fossila råvaror. s.43		Relaterar ej till åtgärder eller förbättringar som ersätter skador på naturen	
Restriktionerna bör normalt inte leda till att förlorad byggrätt måste ersättas. s.100		Relaterar ej till åtgärder eller förbättringar som ersätter skador på naturen	
Bl.a. bör prövas om kravet på parkeringsplatser kan ersättas med satsningar på gång, cykel och kollektivtrafik. s.148		Relaterar ej till åtgärder eller förbättringar som ersätter skador på naturen	

HÄRNÖSAND GRÖNPLAN (1998)	SÖKORD: UNDVIKA	ANTAL TRÄFFAR: 1	
URVAL FRASER		KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer		Förekommer i yttrande från Banverket, ej från kommunen	

HÄRNÖSAND GRÖNPLAN (1998)	SÖKORD: MINIMERA	ANTAL TRÄFFAR:0	
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS	
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff		
HÄRNÖSAND GRÖNPLAN (1998)	SÖKORD: RESTAURERA	ANTAL TRÄFFAR: 0	
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS	
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff		
HÄRNÖSAND GRÖNPLAN (1998)	SÖKORD: KOMPENSERA	ANTAL TRÄFFAR: 0	
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS	
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff		
HÄRNÖSAND GRÖNPLAN (1998)	SÖKORD: UTJÄMNA	Antal träffar: 2	
Urval fraser	KOMMENTAR	RELEVANS	
Dessutom spelar träden stor roll för att dämpa vind, minska luftföroreningar, ge skugga och utjämna extrema temperaturer. s.7 & s.4	.Relaterar ej till reparera skador på naturen		
HÄRNÖSAND GRÖNPLAN (1998)	SÖKORD: ERSÄTTA	ANTAL TRÄFFAR: 3	
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS	
Den är därför svår att ersätta eftersom det skulle ta flera generationer att återfå en liknande karaktär, vi måste samtidigt planera för ett framtida Härnösand och förnygra genom nyplantering. s.5 & s.11	Relaterar till avbruten degradering, skydd av områden, nya eller förbättrande åtgärder genomförs som ersätter skadorna		
Vid ev avverkning skall träd ersättas (plankarta institutioner i park, bevara). s.19	Relaterar nya åtgärder som ersätter skadorna		
HÄRNÖSAND NATURVÅRDSPROGRAM (2021)	SÖKORD: UNDVIKA	ANTAL TRÄFFAR: 0	
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS	
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff		
HÄRNÖSAND NATURVÅRDSPROGRAM (2021)	SÖKORD: MINIMERA	ANTAL TRÄFFAR:0	
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS	
Inget urval, se kommentarer	ingen träff		
HÄRNÖSAND NATURVÅRDSPROGRAM (2021)	SÖKORD: RESTAURERA	ANTAL TRÄFFAR: 2	
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS	
Reproduktionspotentialen för öringsmolt kan förbättras, genom att ta bort eller restaurera vandringshinder, som trasiga trummor och massor som rasat ner i bäcken. s.42	Relaterar till återställ eller återskapa degraderade ekosystem, men ej till följd av ingrepp utan generellt		
Kommunen har under ett flertal år restaurerat Ålandsån för att skapa fria vandringsvägar för havsöringen och andra vattenlevande organismer. s.44	Relaterar till återställ eller återskapa degraderade ekosystem, men ej till följd av ingrepp utan generellt		

HÄRNÖSAND NATURVÅRDSPROGRAM (2021)	SÖKORD: KOMPENSERA	ANTAL TRÄFFAR: 0
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff	
HÄRNÖSAND NATURVÅRDSPROGRAM (2021)	SÖKORD: UTJÄMNA	Antal träffar: 0
Urval fraser	KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff	
HÄRNÖSAND NATURVÅRDSPROGRAM (2021)	SÖKORD: ERSÄTTA	ANTAL TRÄFFAR: 1
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Om föreskrifterna innebär inskränkningar i pågående markanvändning utgår ekonomisk ersättning till markägaren, alternativt köper staten eller kommunen området. s.17	Relaterar ej till nya eller förbättrande åtgärder som ersätter skada på natur	
SUNDSVALL NATUR- & FRILUFTSPLAN (2018)	SÖKORD: UNDVIKA	ANTAL TRÄFFAR: 10
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Utföra kompensationsåtgärder när intrång i natur- och friluftsområden inte kan undvikas. s.10	Relaterar till undvika negativ påverkan	
Värna om värdefulla områden för landskapsbild, natur och friluftsliv och undvik negativ påverkan på biologisk mångfald och friluftsliv genom kloka avvägningar. s.20	Relaterar till noggrann lokalisering, undvika negativ påverkan	
Tysta, opåverkade områden ska ses som en tillgång för allmänheten, besöksnäring och djurliv. Störande verksamheter och anläggningar ska undvikas. s.20 & s.25	Relaterar till noggrann lokalisering, ändra fysisk lokalisering, överge exploatering, undvika påverkan	
Undvika fragmentering av landskapet, till exempel vid anläggandet av skogsbilvägar. s.20 & s.25	Relaterar till noggrann lokalisering, ändra fysisk lokalisering, överge exploatering, undvik negativ påverkan	
Undvika ny bebyggelse på jordbruksmark. s.20 & s.25	Relaterar till noggrann lokalisering, ändra fysisk lokalisering, överge exploatering	
SUNDSVALL NATUR- & FRILUFTSPLAN (2018)	SÖKORD: MINIMERA	ANTAL TRÄFFAR: 0
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff	
SUNDSVALL NATUR- & FRILUFTSPLAN (2018)	SÖKORD: RESTAURERA	ANTAL TRÄFFAR: 0
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff	
SUNDSVALL NATUR- & FRILUFTSPLAN (2018)	SÖKORD: KOMPENSERA	ANTAL TRÄFFAR: 1
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Utföra kompensationsåtgärder när intrång i natur- och friluftsområden inte kan undvikas. s.10	Relaterar till undvik negativ påverkan	

SUNDSVALL NATUR- & FRILUFTSPLAN (2018)	SÖKORD: UTJÄMNA	Antal träffar: 0
Urval fraser	KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff	
SUNDSVALL NATUR- & FRILUFTSPLAN (2018)	SÖKORD: ERSÄTTA	ANTAL TRÄFFAR: 0
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff	
ÖRNSKÖLDSVIK GRÖNPLAN (2011)	SÖKORD: UNDVIKA	ANTAL TRÄFFAR: 0
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff	
ÖRNSKÖLDSVIK GRÖNPLAN (2011)	SÖKORD: MINIMERA	ANTAL TRÄFFAR: 1
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Dessa tysta områden finns ofta i naturmiljöer t.ex. de tätortsnära skogarna. Här är det viktigt att man strävar efter att minimera verksamheter som bullrar. s.23	Relaterar till justera exploateringsläge, reducera negativ påverkan	
ÖRNSKÖLDSVIK GRÖNPLAN (2011)	SÖKORD: RESTAURERA	ANTAL TRÄFFAR: 0
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff	
ÖRNSKÖLDSVIK GRÖNPLAN (2011)	SÖKORD: KOMPENSERA	ANTAL TRÄFFAR: 1
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Kustklimatet utmärks av låg nederbörd, stort antal soltimmar, milda vintrar med en sen vår kompenseras av en längre höst. s.13	Relaterar ej till restaurera, undvika risker, nya eller förbättrande åtgärder	
ÖRNSKÖLDSVIK GRÖNPLAN (2011)	SÖKORD: UTJÄMNA	Antal träffar: 0
Urval fraser	KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff	
ÖRNSKÖLDSVIK GRÖNPLAN (2011)	SÖKORD: ERSÄTTA	ANTAL TRÄFFAR: 0
URVAL FRASER	KOMMENTAR	RELEVANS
Inget urval, se kommentarer	Ingen träff	